EXERCITIA SPIRITVALIA B. P. IGNATII LOYOLAE.

ROMÆ, In Collegio Rom. eiusdē Societatis.
Anno Dñi
M D C VI.

CVM FAC SVPER

ANima Chriſti ſanctifica me, Corpus Chriſti ſalua me, Sanguis Chriſti inebria me, Aqua lateris Chriſti laua me, Paſsio Chriſti conforta me, ò bone Ieſu exaudi me, intra tua vulnera abſconde me, ne permittas me ſeparari à te, ab hoſte maligno defende me, in hora mortis meæ voca me, & iube me venire ad te, vt cum ſanctis tuis laudem te in ſæcula ſæculorum. Amen.

PAVLVS PAPA TERTIVS,
Ad Perpetuam rei memoriam.

PAstoralis officij cura, in vniuersum Christi gregem nobis commissa, & diuinæ gloriæ ac laudis amor facit, vt ea quę salutem animarum, & spiritualem earũ profectũ iuuant, amplectentes, vota eorum, qui aliquid, quod fouere, & nutrire pietatem in Christi fidelibus valeat, a nobis exposcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo (sicut dilectus filius, nobilis vir, Frãciscus de Borgia, Dux Gandiæ, nobis nuper exponi fecit) dilectus filius Ignatius de Loyola, Præpositus Generalis Societatis Iesu, per nos in alma Vrbe nostra erectæ, & per nos auctoritate Apostolica confirmatæ; quædam documenta, siue exercitia spiritualia, ex sacris Scripturis, & vitæ spiritualis experimentis elicita, composuerit, & in ordinem, ad pie mouendos fidelium animos, aptissimum redegerit; illaque Christi fidelibus, ad spiritualem consolationem, & profectum magnopere vtilia, & salubria esse, non solum fama, ex plurimis locis allata, prædictus Franciscus Dux didicerit; sed etiam experimento manifesto, cum Barcinone, tum Valentiæ, tum Gandiæ, id compertum habuerit. Quare idem Frãciscus Dux nobis humiliter supplicari fecit, vt documenta, & spiritualia exerci-

© Biblioteca Nacional de España

tia prędicta, quo latius eorum fructus pateat, & plures Christi fideles, maiori cum deutione ad vtendum illis, inuitentur, examinari facere: &, si approbatione, & laude digna inueniremus, approbare, & laudare, aliasque in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica, dignaremur. Nos igitur, qui documēta & Exercitia huiusmodi examinari fecimus, & quæ testimonio, ac relatione, dilecti filij nostri, Ioannis Tit. S. Clementis, presbyteri Cardinalis Burgensis Episcopi, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris, & venerabilis fratris nostri Philippi Saluciarum Episcopi, ac dictæ Vrbis nostræ in spiritualibus Vicarii generalis, nec non dilecti filii Aegidij Foscararij, nostri Sacri Palatij magistri, nobis desuper facta, pietate, ac sanctitate plena, & ad ædificationem, & spiritualem profectum fidelium valde vtilia, & salubria esse, & fore comperimus: debitum etiam respectum ad fructus vberes, quos Ignatius, & ab ipso instituta Societas præfata, in Ecclesia Dei vbique gentium producere nō cessant, & ad maximum adiumentum, quod ad id prædicta Exercitia attulerunt, non immerito habentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, documenta, & Exercitia prædicta, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate prædicta, tenore præsentium, ex certa scientia nostra, approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti patrocinio, cōmunimus. hortantes plurimum in Domino, om

nes

nes & singulos, vtriusque sexus, Christi fideles vbilibet constitutos, vt tam pijs documentis, & Exercitijs vti, & illis instrui deuote velint. Nec non concedentes, vt huiusmodi documenta, & spiritualia Exercitia imprimi, a quocumque bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, libere & licite ualeāt. Ita tamen, ut post primam editionem, sine consensu eiusdem Ignatij, uel successorum eius, nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excommunicationis, & 500. ducat. piis operibus applicandorum, pœna imprimi possint. Ac mandantes nihilominus uniuersis, & singulis locorum ordinariis, ac personis in Ecclesiastica dignitate cōstitutis, & cathedralium, ac metropolitanarum Ecclesiarum Canonicis, & earundem ordinariorum Vicarijs, in spiritualibus, generalibus, & officialibus vbilibet constitutis, quatenus ipsi, uel duo, aut unus eorum, per se, uel alium, seu alios cuiuis de Societate prędicta, uel aliis, quorum intererit in prędmissis spiritualibus Exercitijs, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra, illos dicta concessione, & approbatione pacifice frui, & gaudere: non permittentes eos, per quoscumque, contra prędsentium tenorem quomodolibet molestari: contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo: Inuocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii sęcularis. Non obstan.

fel.rec. Bonifatij Papę VIII. prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilii generalis de duabus dietis, dummodo vltra tres, aliquis, auctoritate præſentium, non trahatur; & quibuſuis aliis cõſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim, ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem, quod præſentium litterarum tranſumptis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, ſeu perſonę in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, plena fides vbique habeatur, & illis ſtetur, tam in iudicio, quam extra, ac ſi originales litteræ exhiberentur, & oſtenderentur. Datum Romæ apud ſanctum Marcũ, ſub annulo piſcatoris, die vltimo Iulii. Milleſimo quingenteſimo quadrageſimo octauo. Pontificatus noſtri anno XIV.

Blo. El. Fulginen.

Teſtimonia eorum, quibus cenſura Exercitiorum eſt commiſſa.

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digeſta, nobiſque valde placuerunt, & ad animarum ſalutem in primis conducibilia ſunt viſa.

Cardinalis Burgenſis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignũ, & Chriſtianæ profeſſioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam ſancta Exercitia non maximum commodum præſtare cuilibet ſtudioſo. Ideo obuiis etiam vlnis amplectenda ſunt.

F. Aegidius Foſcararius, Magiſter Sacri Palatij.

In ſecunda translatione.

Legimus ſpiritualia hęc Exercitia, placentque nobis valde: & digna iudicamus, quæ ab omnibus orthodoxę fidei cultoribus recipiantur & magni fiant.

Cardinalis Burgenſis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignum, & Chriſtianæ profeſſioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cum nequeat ſubſiſtere diu Chriſtiana religio ſine exercitiis, & meditationibus aliquibus ſpiritualibus (in meditatione enim, inquit vates, exardeſcit anima mea) nullas arbitror magis opportunas his, quæ proculdubio ex ſcripturarum ſtudiis, & longo rerum vſu natę ſunt.

F. Aegidius Foſcararius, Magiſter Sacri Palatij.

Quidam de Societate Iesu, deuoto lectori eiusdem Societatis. S. in Domino.

HAec documenta, ac spiritualia Exercitia, quæ non tam a libris, quã ab vnctione sancti Spiritus, & ab interna experientia, & vsu tractandorum animorum edoctus, noster in Christo Pater M. Ignatius de Loyola Societatis nostræ institutor, & Præpositus Generalis (vt præmissum est) composuit, ab idiomate Hispanico in Latinum, duobus modis sunt versa: altera versio, non solum sensum sensui, sed pene verbum verbo: altera (quæ visa est præferenda) sensum tantum sensui, sed fideliter reddebat. Cum autem Exercitia hæc, vt satisfieret quorumdam, & præcipue Illustrissimi Ducis Gandiæ, Francisci de Borgia deuotioni, qui optabat approbari ea, Sedis Apostolicæ auctoritate, quæ iampridē, & spiritualis plurimorum omnis generis, & conditionis hominum profectus (qui per ea spiritum Domini vel hauserant, vel mirum in modum auxerant) vbique approbauerat: cum, in quam ante approbationem summi Pontificis, destinatis censoribus videnda proponerentur, vtraq. translatio eis est oblata: & licet omnino liberæ cēsurę eorū subiicerentur, vt adderent, minuerent, mutarent, prout in Domino videretur, tamen, ne verbo quidem mutato, vtranque ver

sionem (quod testimonijs eorumdem in archetypis exemplaribus patet) approbarunt. Quod ad impressionem attinet, hoc te, pie lector, monitum velim, non iis, qui tantum lecturi Exercitia: sed qui facturi, vel potius aliis tradituri sunt, esse hoc laboris, & operæ impensum. Cum enim ad fructum vberem capiendum parũ sit legisse, nisi strenue quis in eis se exercuerit, & magistrum in rebus spiritualibus versatum, sit nactus: constat non eo animo impressa esse, vt passim in vulgus emanarent: sed cum laboriosum nimis esset, nec sine magno temporis, & impensarum dispendio, tã multa exemplaria manuscripta bere, quibus ad Societatis ipsius vsum opus erat, & vt varietate, & erratis plurimis (quæ in manuscriptis deprehendi solent) deuitatis, indubitatæ fidei exemplaria suppeterent, typis hoc opus excusum est: sed omnia excusa volumina in potestatem Societatis, ad ipsius, vt diximus vsum (ita vt nec vendi, nec excudi vllibi possint) sunt redacta. De his te monere, pie lector (si forte minus innotuerant) cum perspecta mihi sint prædicta omnia, officii mei esse duxi. Vale in Domino. Romę sexto. Idus Augusti. 1548.

AN-

ANNOTATIONES

Quædam aliquid afferentes intelligentiæ ad Exercitia ſpiritualia, quæ ſequuntur,

Vt iuuari poſſit tam is, qui ea traditurus eſt, quàm, qui accepturus.

PRima eſt Annotatio: quod ipſo nomine ſpiritualium exercitiorũ, intelligitur modus quilibet examinandi propriam conſcientiam: item meditandi, contemplandi, orandi ſecundum mentem, & vocem: ac poſtremo alias quaſcumque ſpirituales operationes tractandi, vt dicetur deinceps. Sicut enim deambulare, iter facere, & currere, exercitia ſunt corporalia: ita quoque præparare, & diſponere animam ad tollẽdas affectiones omnes malè ordinatas, & ijs ſublatis, ad quærendam, & inueniendam voluntatem Dei, circa vitæ ſuæ inſtitutionem, & ſalutem animæ, exercitia vocantur ſpiritualia.

Quid nomine Exercitiorũ ſpiritualium.

Se-

Quid præflandum tradenti Exer.

SEcunda est: quod ille, qui modum, & ordinem alteri tradit meditãdi, siue contẽplandi, fideliter narrare debet meditationis, seu contemplationis historiam, percursis obiter dumtaxat punctis illius præcipuis, & adiecta solum breui declaratiuncula: vt is, qui meditaturus est, accepto veritatis historicæ primum fundamento, discurrat postea, & ratiocinetur per seipsum. Ita enim fiet, vt dum aliquid inuenerit, quod elucidationem, vel apprehensionem historiæ, aliquanto maiorem præbeat (siue ex discursu proprio, siue ex diuina mentis illustratione id contingat) gustum delectabiliorem, & vberiorem fructũ percipiat, quàm si res ipsa eis ab altero diffusius narrata, & declarata esset. Non enim abundantia scientiæ, sed sensus, & gustus rerum interior desiderium animæ explere solet.

Vbi maior reuerentia.

TErtia est: quod, cum in sequentibus omnibus Exercitijs ipsũ alibi vtamur actib⁹ intellectus, quando discurrimus, volũtatis vero, quando afficimur, aduertendum est in operatione, quę præcipue est voluntatis, dum voce, aut mente cum Domino Deo, vel Sanctis eius colloquimur, maiorem exigi a nobis reuerentiam, quam dum per vsum intellectus, circa intelligentiam potius moramur.

Ordo hebdomadarũ moderari potest.

QVarta est: quod licet Exercitijs sequẽtibus, assignẽtur quatuor hebdomadę, totidẽ Exercitiorũ partib⁹, singulę singulis respõdẽtes, videlicet, vt in prima hebdomada fiat cõsideratio

de

de peccatis; in secunda de D.N. Iesu Christi vita, vsque ad ingressum eius in Hierusalē die Dominica Palmarum; in tertia de passione eiusdē: in quarta de resurrectione, & ascēsione, adiectis tribus orandi modis: non tamen ita accipiendæ sunt dictæ hebdomadæ, vt necesse sit vnāquamque continere septem vel octo dies. Cum enim contingat alios aliis tardiores, vel promptiores esse ad consequendū id, quod quęrunt (puta in prima hebdomada contritionem, dolorem, & lachrymas de peccatis suis) aliquos etiam plus, aut minus agitari probarique varijs spiritibus: expedit nonnumquam * succidi hebdomadam quamcumque, vel extendi, iuxta materiæ subiectę rationem. Solet tamen totum Exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter, spatio concludi.

Quid exercitia facienti.

QVinta est: quod mirū in modum iuuatur, qui suscipit Exercitia, si magno animo atq; liberali accedēs, totū studiū, & arbitriū suū offerat suo Creatori, vt de se, suisque omnibus id statuat, in quo ipsi potissimum seruire possit, iuxta eiusdem beneplacitum.

Quid cum nullæ animi motiones.

SExta est: quod tradēs Exercitia, si animaduertat ei, qui recipit, nullas incidere spūales animi commotiones, vt sunt consolationes, vel tristitiæ, neque diuersorum spirituum agitationes; sedulo debet percōtari, an ipsa Exercitia præscriptis agat temporibus, & quibus modis, an etiā obseruet diligenter cunctas additiones, & de singulis

gulis ratio postuletur. Porro de consolationibus, & desolationibus infra tractabitur. pagina 119. De additionibus vero pagina 42.

Quid cum tentatio, & desolatio.

Septima est, quod is, qui alterum exercendum curat, si eum videat desolatione affici, seu tentatione, cauere debet, ne se durum, vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius, ac suauem præstet, confirmato eius animo ad agendum strenue in posterum, detectisque inimici nostri versutiis, eum ad consolationem studeat disponere tamquam breui subsecuturam.

Reg. pro desolatione, & consolatione. * b

OCtaua est: quod circa consolationes, & desolationes sumētis Exercitia, & circa astutias inimici, poterunt vsui esse regulę, quæ * in prioribus duabus hebdomadis habentur, de variis spiritibus internoscendis.

Quid cum inexperto Exercitiorū

NOna est: quod quādo exercendus est quispiam spiritualiū rerū inexpertus, vnde cōtingat, eum in prima hebdomada crassis quibusdam, apertisque tentationibus vexari, ostensis iam inde prosequendi obsequij diuini certis impedimentis (cuiusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione) tunc illi, qui eum exerceri docet, supersedendum est vsu regularum, quę ad secundam hebdomadam pertinent, de discretione spirituum, & ijs vtendū solis, quæ in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantundem ex illis dispendii referret ob subtilitatem rei, & sublimitatem, quæ est supra

eius

eius captum.

DEcima eſt: quod qui exercetur, ſi tentationibus iactetur, boni ſpeciē prę ſeferētibus, tūc muniēdus eſt per dictas regulas hebdomadæ ſe cūdæ. Humani.n. generis inimicus, per boni ſpeciem, eos vt plurimum oppungat, qui antea in via vitæ, quam illuminatiuam appellant, reſpondente Exercitiis ſecundæ hebdomadæ, fuerint potius verſati, quam in altera, quæ purgatiua dici ſolet, * atque per Exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur. * c

VNdecima eſt: quod exercenti ſe in prima hebdomada, expedit neſcire, quid in ſecūda ſit acturus: ſed ad conſequendū illud, quod tunc quærit, acriter laborare, perinde ac ſi nihil boni poſtea eſſet reperturus. Exercens neſciat ſequentes me ditat.

DVodecima eſt: quod admonendus eſt is, qui exercitatur, vt cū in quotidiano quolibet exercitio, ex quinq. infra deſcribendis, expēdi debeat vnius horę tēpus; curet ſemper animi quietē in hoc reperire, quod plus temporis potius, quam minus inſumpſiſſe, ſibi conſcius ſit. Frequens eſt enim Dæmoni hoc agere, vt prę fixū meditationi vel orationi temporis ſpatium decurtetur. In quotidiano exercitio quies animi reperienda.

DEcima tertia eſt: quod cum facile ſit ac leue, affluente cōſolatione, integrā contemplationis horam traducere: difficillimum e contra, incidente deſolatione: idcirco aduerſus tentationem, ac deſolationem ſemper pugnandum eſt Exercitij tē pus producatur.

est, producto vltra præfinitam horam exercitio, vincendi gratia. Ita enim non solum discimus resistere aduersario, sed eum etiam expugnare.

Vbi frenovtendum in feruentioribus.

DEcima quarta est: quod si vacãs Exercitiis cernatur cõsolatione multa, & feruore magnoferri, obuiãdũ est, ne promisso aliquo, vel voto inconsulte ac præcipitanter facto, se obstringat: Idq. tanto fuerit diligentius præuertendũ, quanto ille ingenii esse instabilioris perspicitur. Quamuis enim vnus alterum iuste mouere possit ad ingressum religionis, in qua emittenda sint obedientiæ, paupertatis, atque castitatis vota: quamuis præterea maioris meriti sit opus ex voto quam sine voto factum; plurima nihilominus ratio habenda est conditionis proprię personarum. Item attente est considerandum, quid commodi, vel incommodi possit occurrere, ad illud præstandum, quod aliquis promissurus sit.

Circa vota facienda.

Tempore exerc. nemo impellatur ad paupertatem.

DEcima quinta est: quod tradens Exercitia non debet alterũ impellere ad paupertatẽ & promissionem eius, magis quam ad oppositum; neque ad hoc potius, quam ad illud institutum vitę: quia licet extra Exercitia licitum sit, & pro merito ducendum, si quis cælibatum religionem, & aliam quamcumque Euangelicam perfectionẽ amplecti suadeat ijs omnibus, quos ex personarum, & conditionum ratione probabile sit fore idoneos: longe tamẽ conuenientius, meliusque est, inter Exercitia ipsa id non attentare: sed Dei potius voluntatem quærere, atque præ-

præſtolari, donec ipſe Creator, ac Dominus noſter animæ ſibi deuotæ ſeſe communicet, eãque amplexans ad ſui amorem, laudem & ſeruitium diſponat, prout maxime ſcit eſſe commodum. Quapropter dictanti Exercitia ſtandũ eſt in quodam æquilibrio, ſinendumque, vt citra medium, Creator ipſe cum creatura, & hęc viciſſim cum illo rem tranſigat.

DEcima ſexta eſt: quod, vt Creator ipſe Dñſque noſter in Creatura ſua certius operetur, ſi accidat animam ad aliquid minus rectũ affici, atque inclinari, ſummopere ac totis viribus nitendum eſt in contrarium (vt puta, ſi ad officium vel beneficium adipiſcendum aſpiret, non diuinæ glorię, aut communis animarũ ſalutis cauſa, ſed commoditatis ſuæ, negotiorumque temporalium dumtaxat) tunc affectus ad oppoſitum impelli debet, per aſſiduas orationes, & alia exercitia pia, in quibus a clementia Dei oppoſitum petatur: videlicet, hunc vt ille animum offerat ipſi Deo, ſe tale officium vel beneficium, aut aliud quiduis, iam non appetere, niſi priorem affectum adeo mutauerit, vt nihil iam omnino deſideret, vel poſſideat alia ex cauſa, quam diuini cũltus, & honoris. Quid cũ ad aliquid minus rectum afficitur.

DEcima * ſeptima perutilis eſt, quod ſcilicet tradens exercitia, inquirere, ac ſcire nolens proprias alterius cogitationes, & peccata: ſuper eſt, vt certior factus fideliter de cogitationibus a vario ſpiritu immiſſis, & ad maius, aut minus * d Quid cum variæ cogitationes.

bonum trahentibus, ſpiritualia nonnulla Exercitia illi præſcribat præſenti animæ neceſſitati opportuna.

Quo accommodanda Exercit. & exercenti attemperãda.

DEcima octaua eſt: quod iuxta eius, qui exercetur, habitudinẽ, puta pro ętate, doctrina, vel ingenio, accommodari debent Exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, ſeu debili ea imponantur, quæ ferre non poſſit citra incommodum, nedũ ad profectum ſuum aſſumere. Similiter prout cuique in animo eſt ſeſe diſponere, impartiendum id demum eſt, quod eum potiſſimum iuuare poſſit. Propterea ei, qui ſe inſtrui dumtaxat poſtulat, & ad gradum aliquem perduci, in quo animus ſuus conquieſcat; tradi poteſt particulare primum examen infra poſitum. pag. 22. deinde generale pag. 25. ſimulque modus orãdi mane per horæ dimidium, ex præceptorum Dei, & peccatorum mortalium conſideratione, de qua p. 90. Suadendum etiam fuerit, vt octauo quoque die peccata ſua confiteatur, & quindecim dierum interuallo, vel octo potius, ſi affectus impellat, ſumat Euchariſtiæ Sacramentũ. Iſta exercitationis ratio proprie competit rudioribus, ſeu illitteratis, quibus inſuper exponenda erunt ſingula pręcepta Dei, atque Eccleſiæ: mortalia peccata, cum quinque ſenſibus, & operibus miſericordię. Itidem ſi is, qui tradit Exercitia, alterum viderit debilis eſſe naturæ, ac parum capacis, vnde modicus prouentus, & fructus ſperari queat, ſatius fuerit aliqua ex dictis le-

euioribus exercitijs ipſi præſcribere, vſque ad confeſſionem peccatorum: poſtea nonnulla conſcientię examina, & methodum confeſſionis frequentioris dare, quibus iam paratum ſibi animę profectum ſeu lucrum tueri poſſit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumve, quam primę hebdomadæ Exercitiorum: quoties præſertim alij adſunt maiori cum fructu exercitandi, nec omnia omnibus præſtare temporis permittit anguſtia.

Quid cũ homine publicis negotiis diſtricto.

DEcima nona eſt, quod homini negotijs publicis, vel alijs cõueniẽtibus diſtricto, ſiue ingenio, ſiue litteris præditus ſit, ſuppetente ipſi hora vna & dimidia diebus ſingulis ad ſumenda nonnulla exercitia; exponendum primo erit, quem in finem homo creatus ſit: deinde per horam dimidiam examen particulare, deinceps generale cum modo rite confitendi, ſumendique ſancti Sacramenti, tradi ei poſſunt: præſcribendo etiam, vt mane, per triduum, ſpatio vnius horæ meditationem agat de primo, ſecundo, ac tertio peccato, vt docetur, pagina 32. Poſtea per alios tres dies eadem hora de proceſſu peccatorum vt pagina 36. Per alios totidem de pœnis, quæ peccatis reſpondent pagina 39.

Dictandæ quoque illi erunt intra totũ dictarum trium meditationum tempus, decem additiones illę, quę habentur, pag. 42.

Obſeruabitur eadem meditandi ratio circa

myſteria Domini noſtri Ieſu Chriſti, quæ infra in ipſismet Exercitiis late explicatur.

Quid cum libero a negotijs & fructū conſequi cupiente.

VIgeſima eſt, quod ei, qui a negotijs liberior eſt, & fructū conſequi ſpirituale optat, quā poſsit maximum; tradenda ſunt omnia exercitia eodem, quo procedunt, ordine (& quidē ſcribi rerum capita, ne excidant e memoria expedit) In quibus (ſecundum ſucceſſum communiorem) tanto maiorem faciet progreſſum ſpiritualis vitę, quanto magis ab amicis, notiſque omnibus, & ab omni rerum humanarum ſolicitudine ſeſe abduxerit: vt ſi ab ędibus priſtinis migret in domum, cellamve aliquam ſecretiorem, vnde ipſi liberum ſecurumque ſit egredi ad matutinum, ſacrū Miſſæ, vel ad vſperarum officium cum libuerit, audiendum, abſque familiaris cuiuſquā interpellatione. Ex qua quidem loci ſeceſsione inter alias multas commoditates hæ tres præcipue conſurgunt. Prima, quod excluſis amicis & familiaribus, negotiiſque minus recte ordinatis ad Dei cultum, gratiam apud Deum non mediocrem meretur. Secunda, quod per huiuſmodi ſeceſſum intellectu minus quam antea diſtracto in diuerſas partes, ſed collecta reductaque omni cogitatione ad rem vnam, ſcilicet ad obſequendum Deo Creatori ſuo, & ſaluti animæ ſuæ conſulendum, multo liberius, ac expeditius vtitur naturæ viribus in quærēdo eo, quod deſiderat tantopere. Tertia, quod quanto ſe magis reperit anima ſegregatam, ac ſolitariam, tā-

to

to aptiorem ſeipſam reddit ad quærendum, attingendumque Creatorem, & Dominum ſuum: ad quem inſuper, quo propius accedit, eo melius ad ſuſcipienda bonitatis diuinę dona diſponitur.

EXERCITIA QVAEDAM *spiritualia, per quæ homo dirigitur, vt vincere seipsum possit, & vitæ suæ rationem, determinatione a noxijs affectibus libera, instituere.*

Recte sentiendum.

IN primis, vt per huiusmodi exercitia, tam qui ea tradit, quam qui accipit, iuuari queat, supponendum est Christianum vnumquemque pium, debere prõptiore animo sententiam seu propositionem obscuram alterius, in bonam trahere partem, quam damnare. Si vero nulla eam ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem, & si minus recte sentiat, vel intelligat, corripiat benigne: hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum sanum intellectu, ac securum reddat ab errore.

Ab errore liberandus.

Principium siue fundamentum.

Hominis finis.

Creatus est homo ad hunc finem, vt Dominum Deum suum laudet, ac reuereatur, eique seruiens tandem saluus fiat. Reliqua vero supra terram sita, creata sunt hominis ipsius causa, vt eum ad finem creationis suæ prosequendum iuuent: vnde sequitur vtendum illis, vel abstinẽdum eatenus esse, quatenus ad prosecutionẽ

finis

finis vel conferunt, vel obsunt. Quapropter debemus absque differentia nos habere circa res creatas omnes (* prout libertati arbitrij nostri subiectæ sunt, & non prohibitæ) Ita, vt (quod in nobis est) non quæramus sanitatem magis, quam ægritudinem: neque diuitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam breui præferamus. * Sed contentandum est, ex omnibus ea demum, quæ ad finem ducunt, eligere ac desiderare. * e * f

EXAMEN PARTICVLARE ET *quotidianum, tria tempora complectens, ad dispositionem sui ac duplicem discussionem accommoda.*

Prim. tẽpus matutinum

PRimum tempus est matutinum, quo debet homo, statim dum a somno surgit, proponere diligentem sui custodiam circa peccatũ aut vitium aliquod particulare, a quo emendari cupit. Secundum

2. Pomeridianum.

est pomeridianum, in quo petenda est a Deo gratia, vt reminiſci possit ille, quoties in peccatum seu delictum illud particulare inciderit, & in posterum cauere: deinde priorem faciat discussionem, exigens ab anima sua rationem de peccato, seu vitio iam dicto, & singulas diei partes præteritas percurrens ab ea hora, qua surrexit, vsque ad præsentem, quoties illud commiserit, & puncta totidem signet in priore linea figuræ subscriptæ. quibus peractis denuo proponat per spatium diei reliquum, diligentius se cohibere. Tertium erit vespertinum tempus,

3. Vespertinum.

in quo, post cœnæ horam, facienda est discussio secunda, percursis itidem horis singulis, ab examine priore vsque ad præsens lapsis, & eodem modo rememoratis enumeratisq. vicibus, quibus deliquerit, parẽ eis punctorum numerum signabit in posteriore linea figuræ, sequenti similis ad hoc præparatæ.

AD-

ADDITIONES QVATVOR VTI-les ad faciliorem & celeriorem peccati, seu vitij cuiusuis extirpationem.

PRima est, vt quoties id peccati seu delicti genus homo commiserit, manu pectori admota, doleat de lapsu, quod fieri potest etiam assistentibus aliis, nec aduertentibus. Prima vitij expiatio.

Secunda. Secunda est, vt sub noctem numeratis, comparatisque inuicem punctis linearum, quarum prior priori examini, posterior posteriori assignatur, attendat, an a priore examine vsque ad secundum aliqua successerit emendatio.

Tertia. Tertia est, vt conferat diei secundæ, atque præcedentis examina inuicem: considerans ecquid sibi emendationis interuenerit.

Quarta. Quarta, vt collatis hebdomadarum duarum inter se examinibus, pari modo, factæ vel omissę emendationis rationem habeat.

Quinta. Item notandum est ex sequentibus figuris, primam cæteris longiorem deputari diei primæ, puta Dominicę: secundam vero diei Lunę paulo breuiorem: & ita deinceps: cum par sit diminui in dies erratorum numerum.

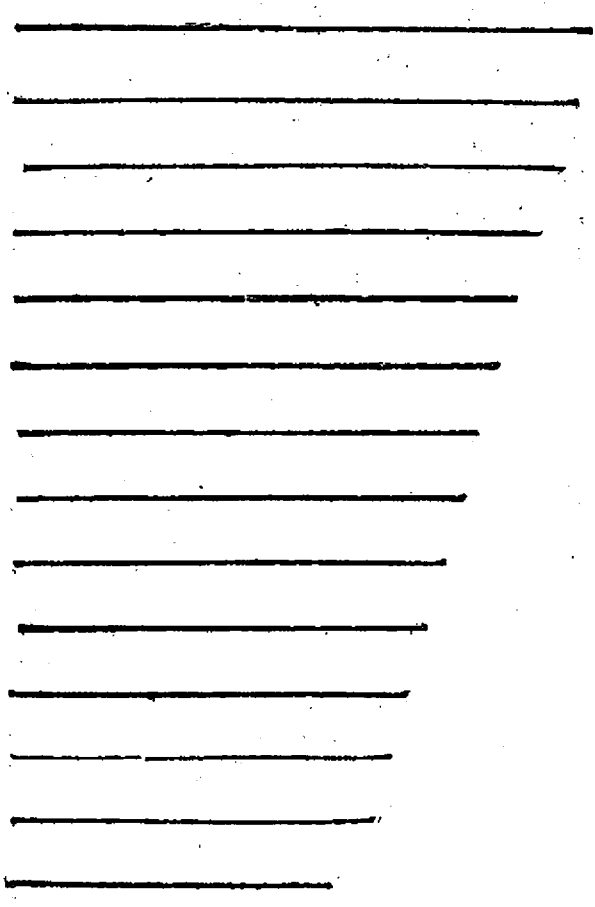

EXAMEN CONSCIENTIAE
generale ad purgationem animæ, & ad peccatorum confessionem vtilissimum.

PRo comperto ponitur triplex incidere homini cogitationum genus: Vnum ex proprio surgens motu ipsius hominis: Reliqua vero duo extrinsecus aduenientia, ex boni scilicet, vel mali spiritus suggestione. Triplex cogitation. genus.

De Cogitatione.

DVobus modis elicitur meritum ex mala cogitatione in materia peccati mortalis, de qua hic sermo est. Primo, quando suggeritur de patrando mortali crimine cogitatio, sed ea confestim repugnando vincitur. Secundo, quando prauæ istiusmodi suggestioni semel, ac iterum repulsæ, & subinde nihilominus reuertenti continue resistit homo, donec penitus expugnetur: quod quidem victoriæ genus merito alterum antecellit. Quotuplex meritum in repellenda mala cogit.

Peccat autem leuiter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquantulum moratur, quasi auscultando, vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur, vel in ea retundenda sese exhibet negligentem Quando leuis culpa in cogitat.

Quãdo mortalis,& quotuplex.

tem. Mortale vero peccatum, per cogitationẽ duobus modis admittitur. Primo, quando cogitationi peccati præbetur quacumque ratione, assensus. Secundo,quando peccatum illud opere completur, idque grauius est priore, ex tribus causis: Videlicet,ob maiorem temporis decursum: ob actum intensiorem :& ob plurium denique offendiculum, siue detrimentum.

De Loquela.

Quotuplex verbo offenditur.

VErbo etiam multifariã offenditur Deus: vt in blasphemia, iuramento. Nam iurandum non est, neque per creatorem, neque per creaturas vllas, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate, ac reuerentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet affirmatione, sed eius tantum, quæ circa spirituale, corporale,vel etiam temporale bonum aliquod, momenti est non leuis. Reuerentiam dicimus, quando assumens diuinum nomen adhibet considerationem, vt Deo Creatori, ac Domino debitus hõnor tribuatur.

De iuramẽto.

Sciendum est autem, licet iuramentum temere, seu vane factum per Creatorem, sit grauius peccatum, quam per creaturam: difficilius tamen esse, per hanc, quam per illum licite iurare, seruatis debitis circunstantiis, quas diximus. Primo,quia in mentione creaturę facienda per iuramentum, non ita excitamur

aut

aut reddimur attenti, vt ex veritate ac neceſsitate iuremus, ſicut nominato rerum omnium Creatore. Secundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia, longe debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quam ipſius Dei Creatoris. Quamobrem iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quam craſsioribus, ſiue idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis vſu aſsiduo, & illuſtratione intellectus, conſiderant propius, atque deprehendunt Deum ſecundum eſſentiam, præſentiam, & potentiam ſuam creaturæ cuilibet ineſſe: vnde ad præſtandam illi debitam in iuramento reuerentiam paratiores ſunt aliis, qui eo perfectionis nondum prouecti ſunt. Tertio, quia creaturis ad confirmationē iuramenti crebrius adſcitis, periculum eſſet idololatriæ: id quod imperfectis magis, quam perfectis fuerit timendum.

Otioſum verbum vitandum, & quale ſit.

Vltandum eſt inſuper verbum otioſum (inter alia locutionis peccata,) quale eſſe intelligitur, quodcunque nec loquenti, nec alteri prodeſt, nec eo etiam animo profertur, vt afferat vtilitatem. E conuerſo vero minime otioſū cenſendum eſt verbum illud, quodcumque ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiam temporalis commodum pertinet: aut certe ad tale quippiam exdicentis mente dirigitur: etiam ſiquis de negotiis loquatur, ab inſtituto ſuo alienis, vt religioſus de bellis, vel

mer-

mercimoniis. Cæterum ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit: ad malũ vero finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

Oris peccata.

Sunt & oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum. Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non sit, cum mala intentione, vel graui damno famæ alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale solum. Ad hæc quotiescunque alienum patefacimus vitium, vel defectum, nostrum ipsorum vitium, ac defectum simul cõmonstramus. Verum tamen vbi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Quando de proximi delicto licet loqui.

Primo, quando publicum est, vt meretriciũ, vel damnatum in iudicio, vel pernicioſum, puta ob errorem publicum, animos conuersantium corrumpentem.

Secundo, quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subuentionem, ille releuari a peccato possit: dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur.

Possent inter oris peccata, irrisiones, contumeliæ, & alia id genus adscribi, quæ persequi licebit tradenti Exercitia, prout opus esse iudicauerit.

De

De opere.

PRopositis ante oculos decē mandatis Dei, cum Ecclesiæ præceptis & iussis maiorum, seu superiorum, æstimandum est, quicquid fit operis aduersus quodlibet eorum, id peccatū esse: leuius aut grauius tamen, pro inequali peccandi modo, & pro diuersa peccantium habitudine. Porro reduci ad iussa ducimus superiorum, diplomata seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum pace, concedi atque promulgari solita: per quæ ad confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sanctæ sumptionem, Christi fideles inuitantur. Peccat siquidem non leuiter, quicumque tam pias Rectorum Ecclesię cohortationes, sanctionesque aspernari audet, ac transgredi. Operis peccata.

EXA-

modus, particulas seu puncta quinque complectentis.

1. Gratiæ agendæ.

PRimum punctum est, Domino nostro Deo, pro beneficijs acceptis, gratias agendas esse.

2. Gratia petenda.

Secundum, quod debemus pro cognitione, & expulsione peccatorum gratiam flagitare.

3. Quomodo discutienda conscientia.

Tertium, de admissis præsenti die peccatis, rationem ab anima nostra exigere, per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et primo quidem circa cogitationem: deinde circa loquelam, atque operationem, eodem ordine, quo in particulari examine traditum est.

Quartum, poscere veniam de delictis.

Quintum, proponere cum Dei gratia emendationem: & orationem dominicam post dicta omnia recitare. Pater noster.

Confessionis Generalis, & communis usus.

Conf. gen. emolumenta.

EX Confessione generali vltro facta, inter alia pleraque, percipiuntur tria, hæc emolumenta. Primum, quod tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem huiusce modi confessionem minime obligetur: eam tamen facienti ipsi multo plus commodi, & meriti accedit, ob dolorem scilicet de pecca-

peccatis, & malitia vitæ præteritæ, quem ita sentit vehementiorem.

Secundum, quoniam inspecta, per spiritualem exercitationem, longe quam antea manifestius natura, & malitia peccatorum, tanto amplius commodum, ac meritum percepturus est. Secundum.

Tertium, quia consentaneum est, hominem sic rite confessum, atque dispositum, multo melius se habere ad Eucharistiæ sumptionem, quę maxime confert & ad fugam peccati & ad gratiæ receptæ conseruationem, & augmentū. Tertium.

Porro generalis ista confessio, post hebdomadæ primę Exercitia potissimum erit opportuna. Quartum.

PRIMVM EXERCITIVM MEditandi *ſecundum tres animæ potentias, circa peccatum triplex. Et continet orationem præparatoriam, duo præludia, & puncta tria præcipua, cum vno colloquio.*

Ora. præp. ORatio præparatoria eſt, qua petimus a Domino gratiam, vt vires atque operationes noſtræ omnes, ſincere ad eius gloriam, & cultum tendant.

1. Prælud. PRimum præludiũ eſt, ratio quædam cõponẽdi loci. pro qua notandũ eſt, quod in quauis meditatione, ſiue cõtẽplatione de re corporea, vt puta de Chriſto, effingẽdus erit nobis, ſecundũ viſionem quandam imaginariam, locus corporeus, id quod contẽplamur, repreſentans, veluti templum, aut mons; in quo reperiamus Chriſtum Ieſum, vel Mariam Virginem, & cætera, quæ ſpectant ad contemplationis noſtræ argumentum. *Sin autem ſpeculationi ſubeſt res incorporea, vt eſt conſideratio peccatorum nunc oblata;* poterit loci cõſtructio talis eſſe, vt ſi per imaginationem cernamus animam noſtram in corpore iſto corruptibili, velut in carcere conſtrictam: hominem quoque ipſum, in hac miſeriæ valle, inter animalia bruta exulantem.

Secun-

Secundum erit præludiũ, vt a Domino id postu lem, quod exopto, iuxta propositæ contemplationis argumentum: nimirum si de Christi resurrectione fuerit meditandum, petenda erit lętitia, qua gaudenti Christo congaudeam: sin de passione, lacrymas, pœnas, & angores petam, ad compatiendum Christo patienti. In prę senti ergo meditatione, pudorem confusionemque mei ipsius debeo exposcere, attendens quã multi homines ob peccatum mortale, vel vnicum, damnati fuerint; & quod ego toties peccando sim damnationem commeritus. 2. Præludiũ

NOtandum ad hæc, quod omni meditationi, seu contemplationi, præmitti debent tam oratio præparatoria, quam præludia duo: sed oratio quidem semper fit eodem modo, præludia vero pro diuersitate rerum sunt diuersa. Quæ oratio ni præmittenda.

PRimum punctum erit, vt exerceatur memoria mea circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab Angelis commissum, adhibito statim discursu intellectus, atque voluntatis motu, instigante me ad voluenda, & intelligenda ea, per quæ erubescam, & confundar totus, facta vnius tantum peccati Angelorum, cum tot meis comparatione: Vnde colligere liceat, cum illi ob vnicum crimen addicti sint inferno, quam sæpe ipse supplicium idem meruerim. In memoriam itaque dicimus trahendum esse quo pacto Angeli creati primum in statu gratiæ, sed (quod necesse erat ad beatitudinis Circa primũ angelorũ peccatũ.

conſummationem,) non volentes per arbitrii libertatem, Creatori ſuo reuerentiam, & obſequium præſtare, at contra eũ ipſum inſoleſcentes, conuerſi fuerint ex gratia, in malitiã, & de cælo ad infernũ præcipitati. Conſequenter diſcurrendum erit per officium intellectus circa hæc penſiculatius, nec non concitandis ſimul voluntatis affectionibus, acrius inſiſtendum.

Circa peccatum primorum parentum.

SEcundum eſt punctum, eaſdem potentias tres, circa peccatum primorum parentum (quod ſecundum appellabimus) exercere: tractando memoria, quam diuturnam, ob illud, pœnitentiam egerunt: quanta humanum genus corruptio inuaſit: quod hominum millia ad inferos deturbata ſunt. Memorandum eſt videlicet, qũo Adam in Damaſceno campo, de limo terræ factus, poſituſque in terreſtri Paradiſo, & Eua formata ex vna coſtarum eius, cum de fructu arboris ſciẽtiæ boni, & mali prohibiti eſſent comedere, & nihilominus comediſſent: poſt peccatum ſubito, ex Paradiſo eiecti ſint: veſtibus pelliceis induti, & originali iuſtitia priuati, reliquum vitæ ſuæ tempus, in laboribus, ac ærũnis maximis, pœnitendo traxerint. Super his etiam ratiocinio intellectus, & affectibus voluntatis vtendum erit, ſicut prius.

Circa peccatum mortale, & veniale.

TErtium eſt, vt exerceamur pari modo, circa peccatum mortale, & particulare quod libet (ipſum nos tertium peccatum dicemus, vt a duobus ſupra poſitis diſtinguatur) conſideran

do,

do, quod peccato tali, vel semel dumtaxat cõmisso, forte detrusi sint multi ad infernum: quodque præterea prope innumeri, ob delicta meis pauciora, atq. leuiora forte crucientur æternis pœnis. Vnde memoria versandum erit, quanta sit peccati grauitas, & malitia, Deum omniũ Conditorem atque Dominum offendentis. Ratiocinandum quoque est, supplicium æternum peccato iuste irrogari, vt pote, aduersus infinitã bonitatem Dei perpetrato. Postremo suscitandi sunt affectus, sicut iam dictum est.

COlloquiũ fiet imaginando Iesum Christũ coram me adesse, in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Creator ipse infinitus, fieri creatura, & ab æterna vita ad temporariam mortem venire, pro peccatis meis dignatus sit. Arguam insuper me ipsum, percontans, quid hactenus dignum memoratu egerim pro Christo? quid agam tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar quæ suggeret mens, & affectus. Porro Colloquii proprium illud est, vt fiat sicut amici sermo ad amicum, vel serui ad Dominũ, nunc gratiæ aliquid petendo; nunc culpam aliquam meam incusando: interdum propria quę libet communicando, ac petendo consilium super illis, siue auxilium. Vltimo dicatur, Pater noster. Colloquiũ.

SECVNDVM EXERCITIVM;

est meditatio de peccatis, complectens vltra orationem præparatoriam, & duo præludia, quinque articulos, seu puncta, cum colloquio ad finem.

Ora. Præp. PRæparatoria oratio eadem quæ supra.

1. Præludiũ. Prius præludium eandem exigit constructionem loci, vt in præcedenti meditatione. Posterius vero fiet, poscendo id, quod hic quærimus, dolorem scilicet intẽsum de peccatis,

2. Præludiũ. atque abundantem fletum.

Reuocabit in memoriã peccata totius vitæ. PVnctum primum, sit processus quidam, per quem peccata totius vitæ in memoriã reuocantur, percursis gradatim, discussisq. annis, & spatiis temporum singulis. Qua in re, triplici iuuamur compendio, consideratis videlicet locis habitationis nostræ, conuersationum modis, & officiorum, seu negotiorum, quibus functi sumus, generibus diuersis.

Ipsorũ peccatorũ perpensio. SEcundum est, peccata ipsa perpendere, quãta sit fœditas, & nequitia singulorum ex natura sua, si vel prohibita non essent.

Sui ipsius cogitatio. TErtium est, considerare me ipsum, quisnã, aut qualis sim, additis exemplis, quę me in maiorem mei contemptum trahant. vt si me

cum

cum reputem, quantulus sim ad hominum omnium cœtum comparatus: quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium, si cum Angelis, beatisque omnibus conferatur: post hæc attendendum est, quid rei sit tandem, quicquid est creatum, præ ipso Deo Creatore: Iam quid homuncio ego vnus esse possum? Demum inspiciã corruptionem mei totius, prauitatem animæ, atque corporis fœditatem, ac me tamquam vlcus, siue apostema esse ducam, ex quo tanta sanies peccatorum, tantaque vitiorum lues defluxerit.

Dei offensi perpensio.

QVartum est, cogitare quid sit Deus, quem ita offendi, collectis, comparatisque perfectionibus attributis Deo, vt propriis cum oppositis meis vitijs, atque defectibus, summam scilicet eius potentiam, sapientiam, bónitatem, & iustitiam, cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, & iniquitate conferendo.

Exclamatio ex affectu dolentis.

QVintum, In exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerit tandiu, & hucusq. viuum seruauerint: quo modo Angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferentes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisque etiam iuuerint suffragiis: quomodo pro me intercesserint Sancti: quomodo cœlum, sol, luna, & alia sidera, elementa, cunctaque animantium genera, & terræ germina, debitæ vindictæ lo-

co, mihi seruierint: vt quo denique modo non absorbuerit me dehiscens tellus, & mille infernos referans, in quibus perpetuas pœnas daturus essem.

Colloquiũ. TErminanda demũ erit hęc meditatio per colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, gratias pro viribus agendo, quod vitam ad hunc vsque diem prorogauerit: vnde proposita in futurum mei emendatione, recitabo semel Pater noster.

Tertium exercitium non erit aliud, quam repetitio primi, & secundi, vna cum tribus colloquijs.

Repetitio duorum Exercitiorũ. POst prępparatoriam orationem, & duplex præludium, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, seu locis, in quibus maiorẽ sensserimus consolationem, desolationem, aut aliam quamcumque spiritualem affectionem: ac illis diutius, diligentiusq. immorandum erit. deinde occurrente nobis spirituali motu, ad colloquia quæ sequuntur tria veniemus.

Colloquiũ ad B.V. COlloquium primum fit ad Dominam nostram, Christi Matrem, flagitando intercessionem eius apud Filium, & gratiæ impetratio nem nobis tripliciter necessariæ. Primo, vt internam criminum nostrorum cognitionem, ac detestationem sentiamus. Secundo, vt operũ no-

noſtrorum agnoſcentes, abhorrenteſque ordinē peruerſum, correcto eo, noſmet ipſos ſecundum Deum recte ordinemus. Tertio, vt perſpecta, & damnata mundi prauitate, a rebus mundanis, ac vanis nos recipiamus. His expletis ſemel recitetur Aue Maria.

SEcundum colloquium fiat ſimiliter ad Chriſtum Dominum, & Mediatorem noſtrum, vt illa eadem nobis impetret ab æterno Patre. Subdetur in fine oratio, quæ incipit: Anima Chriſti. 2. Colloq. ad Chriſtū Dominum.

TErtium eodem proceſſu faciendum eſt ad Deum Patrem, vt triplicem illam gratiā nobis largiatur, & in fine ſemel recitandum Pater noſter. 3. Ad Patrē

Quartum Exercitium conficitur ex tertij repetitione.

POnitur repetitio eiuſmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatus ſum in Exercitiis prioribus, vt ea continue reminiſcēdo, diſcurrat facilius intellectus ſine diuagatione. Adijcienda quoque erunt tria eadem colloquia. Quar. Exercit. eſt repetitio tertij.

Quintum Exercitium eſt contemplatio de inferno, continetque vltra orationem præparatoriam, & duo præludia, puncta quinque, & vnum colloquium.

ORatio prę̨paratoria non differt a ſuperiore. Prius præludium, hic habet compoſi- Ora. Præp. 1. Prælud.

tionem loci, ſubiecta oculis imaginationis inferni longitudine, latitudine, ac profunditate. Poſterius vero, conſiſtit in poſcenda intima pœnarum, quas damnati luunt, apprehenſione, vt ſi quando me cœperit diuini amoris obliuio, ſaltem, a peccatis, ſuplicij timor coerceat.

2. Prælud.

Ignem inferni imaginari. *g

PVnctum primum eſt, ſpectare per imaginationem vaſta inferorum incendia, & * animas igneis quibuſdam corporibus, velut ergaſtulis incluſas.

Audire plãctus.

SEcundum, audire imaginarie, planctus, eiulatus, vociferationes, atque blaſpemias in Chriſtum, & Sanctos eius, illinc erumpentes.

Imaginariũ olfactum.

TErtium, imaginario etiam olfactu fumum, ſulphur, & ſentinæ cuiuſdam ſeu fęcis, atque putredinis graueolentiam perſentire.

Res amaras guſtare.

QVartum, guſtare ſimiliter res amariſſimas, vt lachrymas, rancorem, conſcientiæque vermen.

Tangere ignem.

QVintum, tangere quodammodo ignes illos, quorũ tactu animæ ipſæ amburũtur.

Colloquiũ.

COlloquendo interim cum Chriſto, in memoriam adducendæ erunt illorum animę, qui ad inferni pœnas damnati ſunt, vel quia credere noluerunt aduentum Chriſti; vel licet crederent, non tamen conformem præceptis eius vitam exegerunt: idque vel ante aduẽtum Chriſti, vel eodem tempore, quo vixit Chriſtus in hoc mundo, vel poſt illud deinceps. Gratiæ poſtremo agendæ ſunt eidem Chriſto quã maximæ

ximæ, quod in tale quodpiam exitium non permiserit me corruere, sed potius ad hunc vsque diem summa pietate, & misericordia me prosecutus sit. Finis imponetur, dicto Pater noster.

Quando his adiungẽdæ aliæ meditationes.

Si visum erit ei, qui tradit Exercitia, expedire ad profectum eorũ, qui exercentur, alias meditationes his adijcere, vt de morte, ac alijs peccati pœnis, de iudicio, &c. non se putet prohiberi, licet hic non ascribantur.

Temporis distributio.

Exercitiorum vero tempus ita distribuendũ est, vt primum eorum fiat in media nocte, secundum mane, simul ac surrexerimus; tertiũ ante, vel post Missæ sacrum, non dum sumpto cibo; quartum, circiter horam vesperarũ; quintum, hora ante cœnam. Quæ temporis distributio, singulis quatuor hebdomadis communis est: variari tamen potest, atque augeri vel minui, prout vnicuique, ad peragenda dicta quinque Exercitia, ætas, animi, corporisq. dispositio, siue naturæ ipsius complexio subseruit.

ADDITIONES AD EXERCITIA *melius agenda, & ad ea quæ optantur, inuenienda, perutiles.*

Ante cubitum recitãda Aue M. * h

PRima eſt, vt ego, poſt cubitum, ante ſomnum, modico temporis ſpatio, quo recitaretur ſemel angelica ſalutatio * cogitem de hora, qua ſurgendum mihi erit, & de exercitio faciendo.

Quid poſtquã expergefactus.

SEcunda, vt expergefactus, ſtatim excluſis omnibus alijs cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo medię noctis exercitio contẽplaturus ſum: Vtque, maioris verecundiæ, & confuſionis gratia, exemplum mihi hmõi proponam: Quomodo miles aliquis ſtaret coram rege ſuo & cœtu aulico erubeſcens, anxius & confuſus, qui in regem ipſum acceptis ab eo prius beneficijs, doniſque plurimis, ac magnis, grauiter deliquiſſe cõuictus eſſet. In ſecundo itidem Exercitio, reputans quantum pec cauerim, fingam me catenis vinctum eſſe, ac protinus ſiſtendum coram ſummo iudice ſicut mortis reus quiſpiam, ferreis ligatus compedibus duci ad tribunal ſolet. His igitur, vel aliis, pro meditandarum rerum genere, cogitationibus imbutus, veſtitu meo me induam.

Stet paululum ante orationem.

TErtia, vt a loco futuræ meditationis, vno, vel gemino adhuc paſſu diſtans, per tantillum tempus, quo percurri oratio Dominica poſſet, animo ſurſum eleuato, conſiderem Dominum

num meum Iesum, vt præsentem, & spectantem, quidnam acturus sum, cui reuerentiam cum humili gestu exhibere debeam.

Quo orādi.

QVarta est, vt ipsam aggrediar contemplationem, nunc prostratus humi, & pronus, aut supinus iacens, nunc sedens, aut stans, & eo me componens modo, quo sperem facilius id consequi, quod opto. Vbi aduerti hæc duo debent: Primum, quod si flexis genibus, vel in alio quouis situ, voti compos fiam, nil requiram vltra. Secundum, quod in puncto, in quo assecutus fuero quæsitam deuotionem, conquiescere debeo sine transcurrendi anxietate, donec mihi satisfecero.

Completo Exerci. dispiciat vt successerit.

QVinta, vt completo Exercitio sedens, vel deambulans, per quartam circiter horæ partem, mecum dispiciam, quonam modo meditatio, seu contemplatio mihi successerit. Et si quidem male, inquirā causas cum pœnitudine, ac emendationis proposito: sin vero bene, gratias Deo agam, eundem postea modum obseruaturus.

Cogitationes lætas vitet.

SExta, vt cogitationes quæ gaudium afferunt, qualis est de gloriosa Christi resurrectione, subterfugiam: quoniam talis quælibet cogitatio impedit fletum, & dolorem de peccatis meis, qui tunc quærendus est, adscita potius mortis vel iudicii recordatione.

Sit in tenebris.

SEptima, vt eandem ob causam, omni me priuē lucis claritate, ianuis ac fenestris clausis

ns tantiſper, dum illic moror, niſi quandiu legendum, aut veſcendum erit.

A riſu ſe tẽperet. OCtaua, vt a riſu, verbiſque riſum prouocantibus, maxime abſtineam.

Neminem aſpiciat. NOna, vt in neminem oculos intendam, niſi ſalutandi aut vale dicendi poſcat occaſio.

Poenitẽtiæ faciendæ. DEcima, vt aliquam addam ſatisfactionem, ſeu pœnitentiam. Quæ quidem in interiorem & exteriorem diuiditur: Interior eſt, dolor de propriis peccatis, cum firmo propoſito cauendi, tum ab illis, tum ab aliis quibus uis in poſterum. Exterior autem eſt fructus interioris, videlicet caſtigatio aliqua de commiſſis, quæ tribus potiſſimum modis aſſumi poteſt.

Circa victũ Primo circa victũ, ſubtractis quibuſdã non ſu perfluis ſolũ (quod temperantiæ eſt, non pœnitentiæ) ſed etiã conuenientibus alimẽtis: Et eo fit melius, quo plus ſubtrahitur, vitata interim naturę corruptione, aut debilitate graui, ſeu infirmitate. Secundo circa ſomni & ſtrati modum, ſublatis non mollibus tantum, aut delitioſis rebus, ſed aliis etiam opportunis, quantum licet, citra vitæ, aut valetudinis graue periculũ. Quapropter de ſomno neceſſario nihil demẽdũ eſt, niſi aliquanti ſper ad conſuetudinem (ſi cui eſt nimii ſomni) moderandam. Tertio circa ipſam carnem, vt inflictum ſentiat dolorem, admotis, geſtatiſque ciliciis, funibus, aut vectibus ferreis, vel incuſsis verberibus, ac plagis, vel

Circa ſomnum.

Circa corpus.

aliis

aliis auſteritatis generibus aſſumptis. In quibus tamen omnibus magis expedire videtur, vt doloris ſenſus in carne tantū ſit, nec penetret oſſa cum infirmitatis periculo. Quare flagellis potiſsimum vtemur ex funiculis minutis, quæ exteriores affligunt partes, non autem adeo interiores, vt valetudinem aduerſam cauſare poſsint. Notanda ſunt inſuper quatuor hæc

Exterioris pœnitentiæ vſus triplex

Circa pœnitentiam, Primum, quod pœnitentiæ exterioris triplex eſt vſus, ſeu effectus: nimirum, vt pro delictis præteritis nonnihil ſatisfiat: vt vincat ſeipſum homo, inferiorem ſui partem quæ ſenſualitas appellatur, ſuperiori, hoc eſt rationi, magis ſubijciens. Vt poſtremo quæramus atq. impetremus aliquod gratiæ diuinę dōnum, quod optamus, puta intimam cordis contritionem de peccatis, & abundantiam lachrymarū, vel propter illa, vel propter pœnas & dolores paſſionis Chriſti, aut dubij alicuius, quod nos angit, reſolutionem.

Duæ primæ additiones.

Secundum, quod, additiones primæ duę, ſolis conueniunt Exercitiis, quę media nocte, & ſub auroram fiunt. Quarta vero in templo, vel corā alijs numquam, ſed domi tantum, & clanculum exequenda eſt.

Quādo quis Exerc. finē non aſſequitur.

Tertio, quod quando is, qui exercitatur, affectum quæſitum non conſequitur, vt dolorem, vel conſolationem: mutare ſubinde expedit rationem victus ſomnique, & alia genera pœnitentiæ: ita vt pœnitentiam vnam per triduum ſe-

ctemur

ctemur, & proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuersis, plus aut minus pœnitentiæ est sumendum.

Quãdo pœnit. mutandæ.

Præterea, cum pœnitentias huiusmodi sæpe omittamus ob affectum carnis, aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non possit, citra ingens valetudinis detrimentum: Et e contrario iustum nonnunquam pœnitentiç modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes: mutatis, vt dictum est, pœnitentiæ generibus, ac per vices sumptis, & relictis, euenit plerumque, vt clementissimus Dominus, qui naturam nostram perfectissime cognoscit, vnicuique id compertum reddat, quod ipsi expedit.

Quartum, quod, particulare examen fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa Exercitia & additiones solent obrepere: id quod etiã per tres alias sequentes hebdomadas, obseruandum venit.

HEBDOMADA SECVNDA.

Contemplatio Regni Iesu Christi, ex similitudine Regis terreni, subditos suos euocantis ad bellum.

ORatio præparatoria fiet more supradicto. Ora. præp.

Præludium primum ad constructionem loci, nunc erit, vt spectare nos imaginemur synagogas, villas, & oppida, quę prædicans Christus pertransibat: & sic de locis aliis. 1. Prælud.

SEcundum ad gratiam poscendam pertinens, in hac parte erit, petere a Deo, ne obsurdescamus vocante nos Christo: sed ad sequendum, ac obtemperandum prompti simus. 2. Prælud.

PVnctum primum esto, proponere mihi ob oculos, humanum Regem diuinitus electũ, cui Principes, & populi omnes Christiani reuerentiam & obsequium præstare debeant. Regem electũ sibi proponere.

SEcundum est, imaginari quod audiam illum Regem loquẽtem ad omnes subditos. In animo est mihi regiones infidelium vniuersas ditioni meæ subijcere, Quicunque igitur comitari me velit, paratus sit oportet non alio vti victu, vestitu, rebusque alijs, quam me vtentem cõspexerit Audire loquentem.

xerit. In ijſdem quoque laboribus, vigiliis, & caſibus cæteris mecum perſiſtendum erit, vt particeps fiat victoriæ, & felicitatis vnuſquiſque, prout laborum, ac moleſtiarum ſocius extiterit.

Conſiderare quid illi reſpondendum ſit.

TErtium eſt, conſiderare quidnam reſpondere debeant Regi amantiſſimo, & liberaliſſimo fideles ſubditi, & quam prompte ad omnē eius voluntatem offerre ſe accinctos. Contra vero, ſi quis non obaudiret, quanto apud homines vniuerſos vituperio dignus eſſet, atq. quam ignauus miles æſtimandus.

Pars 2. huius Exerc.

PArs ſecunda huius Exercitij conſiſtit in collatione ſimilitudinis inter dictum regem, & Dominum Ieſum Chriſtum, circa triplex illud punctum.

Exempl. 1. applicatio.

PRimo, ſic applicabimus exemplum: Si terrenus ille Rex, cum bellica ſua euocatione, dignus eſt, cui attentio, & obſequium præſtetur; quanto magis Chriſtus Rex æternus, mundoque toti conſpicuus? qui ſingulos ad ſe his inuitat verbis, Mea hæc eſt iuſtiſſima voluntas totius mundi dominium mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in Patris mei gloriam intrare: proinde quiſquis eo mecum venire cupit, laboret mecum neceſſe eſt, laboris enim præmium reſpondebit.

Quis ſe Chriſti ſeruitio nō addicet.

SEcundum, ratiocinabimur neminem fore ſanæ mentis, qui non cupidiſſime Chriſti ſeruitio ſe totum offerat, & addicat.

Eorū reſpō ſum.

TErtio, iudicandum erit, quod ij, qui ſe obſequiis

quiis illius prorsus duxerint mancipandos, non se ipsos tantum ad laborum tolerantiam, verum etiam maiora, & præclariora quædam munera oblaturi sūt, expugnata carnis, sensuum, amorisque proprii, & mundani rebellione. Vnde respondebit quisque in hunc fere modum: En, o Rex supreme, ac Domine vniuersorū, tua ego, licet indignissimus, fretus tamen gratia, & ope, me tibi penitus offero, meaque omnia tuæ subijcio voluntati: attestans coram infinita bonitate tua, nec non in conspectu gloriosę Virginis Matris tuæ, totiusque curiæ cælestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum decretum: vt (dummodo in maiorem laudis tuæ, & obsequii mei prouentum cedat) quam possim proxime te sequar, & imiter in ferendis iniuriis & aduersis omnibus, cum vera, tum spiritus, tum etiam rerum paupertate: Si (inquam) sanctissimæ tuæ maiestati placeat ad tale me vitæ institutum eligere, atque recipere.

Fiet bis interdiu hoc Exercitium, mane cum primum surreximus, & in hora, prandium, vel cœnam præcedente. Bis fiet hoc Exerc.

In hac hebdomada secunda, & subsequentibus, vtile fuerit, aliquid subinde legere ex Euāgelico, vel pio alio codice, vt de Imitatione Christi, Sanctorum vita, &c. Quando leget aliquid ex Euang.

Primæ Diei meditatio prima erit, de Incarnatione Iesu Christi, complectens orationem præparatoriam, tria præludia, & puncta tria, cum vno colloquio.

Ora. præp. ORatio præparatoria nihil a superioribus variatur.

1. Prælud. PRæludium primum est, proferre in medium contemplandæ rei historiam, quæ hoc loco erit: Quomodo personæ tres diuinæ, vniuersam terræ superficem speculantes, hominibus refertam, qui ad infernum descendebant, in Deitatis suę æternitate decernunt, vt secunda persona, pro salute humani generis, naturam hominis assumat. Vnde adueniente tempore præstituto, Archangelus Gabriel ad beatam Virginem Mariam nūtius destinatur, vt dicetur infra. pag. 95.

2. Prælud. SEcundum pertinet ad loci compositionem, quę erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terræ vniuersæ ambitus, quam habitāt tot diuersæ gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula spectetur beatæ Virginis, apud Nazareth in prouincia Galilęę sita.

3. Est gratiæ postulatio. TErtium continet gratię postulationem, vt intime cognoscam, quo pacto Dei Filius mei causa sit homo factus, vt ardentius ipsum amem, & abhinc sequar studiosius.

Eadem oratio præp. NOtandum hic est, tam orationem pręparatoriam, quam tria prędudia per totā hanc hebdo-

hebdomadam, & reliquas sequentes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate rerum variatis.

PVnctum primum est, vt speculer personas omnes, de quibus agitur. Et primo quidem homines super faciem terræ degentes, adeo moribus, gestibus, & actionibus diuersos; quosdã albos, & nigros alios; nõnullos fruentes pace, & reliquos bellis agitatos: hunc plorantem, & ridentem illum: sanum vnum, alterum ægrotum: nascentes multos, & multos vicissim morientes, cæteraque varietates prope innumeras. Contemplatio personarum.

Deinde contemplandę erunt personæ tres diuinæ, e solio regali suo intuentes omnia hominum genera, in superfice terræ cæcorum more viuentium, passimque morientium, & descendentium ad infernum. Postea Virginem Mariam cum Angelo eã salutãte considerabimus, aliquid inde semper ad nos reflectendo, vt ex cõsideratione tali fructum aliquem referamus.

SEcundum punctum est, auditu interno excipere, quid loquantur personę omnes, vt homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibique inuicem conuiciantes. Diuinę vero personę in cœlo de redimendo humano genere colloquentes: Virgo & Angelus in cellula de Incarnationis mysterio tractantes. Quorum omnium reflexione, seu applicatione quadam ad meipsum facta, studebo ex singulis nonnihil fru Audire eas loquentes.

ctus decerpere.

Actiones attendere.

TErtium conſequenter erit, actiones quoque perſonarum ſimul attendere: vt puta, quomodo ſeſe inuicem mortales infeſtent, concutiant, trucident, & omnes ruant ad inferos: quomodo ſanctiſſima Trinitas Incarnationis opus exequatur: quomodo item ſua Angelus fũgatur legatione, & beata Virgo humillime ſe gerens, diuinę gratias agat maieſtati. Ex quibus ad nos ipſos, vt dictum eſt, reflexis, fructus obiter eſt legendus.

Colloquiũ.

COlloquium poſtremo ſubijciam diſquiſitis ſtudioſe verbis, quibus diuinam quamlibet perſonam, Verbum incarnatum, & ipſius Matrem digne valeam compellare: petendo etiam pro affectu, quem in me ſenſero, quicquid ad maiorem iuuet imitationem Domini mei Ieſu Chriſti, velut nunc recens incarnati. Recitabitur in fine Pater noſter.

Contemplatio ſecunda de Natiuitate.

Ora. præp.

ORatio pręparatoria ſicut ſupra.

1. Prælud.

Præludium primũ ex hiſtoria depẽdet, quæ recẽſenda eſt ab egreſſu beatę Virginis, ex oppido Nazareth: quo ſcilicet modo iam nono menſe grauida, & inſidens aſinę (vt pie meditari licet) ac Ioſeph comes, cum ancillula, & boue, profecti ſunt Bethlehem, tributum a Cæſare exactum, pro ſe ſoluturi.

Se-

SEcundum verò deducendum erit ex consideratione itineris, æstimata eius longitudine, obliquitate lenitate, vel asperitate passim occurrente. Deinceps, etiam natiuitatis locum rimabimur, speluncę similem, latum, vel angustum, planum, vel erectum, commode, vel incommode paratum. 2. Præluđ.

Tertium, a superiore nihil mutabitur. 3. Præluđ.

PVnctum primum est, aspectus personarũ, vt Virginis Deiparæ, & Ioseph coniugis, cum famula, & Christi Domini, vt infantis nũc primi nati: * Inter quos me adesse fingam, tanquam pauperculum, eorum vtcunque necessitatibus, cum reuerentia maxima famulantem. Ac inde quid ad me redire emolumenti, ex tali spectaculo possit, dispiciam. Aspectus personarũ. * i

SEcundum conficitur ex verborũ, quę ibidem fiunt, apprehensione fructuosa. Earum verba.

TErtium ex negotiorum, quæ illic geruntur, inspectione, puta itineris, laborum & causarum, ob quas summus omniũ Dominus, in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem subiturus, idque mei causa: vnde per singulas studebo prouentum aliquem spiritualem colligere. Hęc demum cõcludenda erunt inito colloquio, & finito cum Pater noster. Cogitare labores itineris.

Tertia contemplatio, est repetitio præcedentium duarum.

Pro 3. Exerci. repetuntur duo præceden.

PRo tertio Exercitio, seu contemplatione, repetuntur duæ precedentes cum oratione præparatoria, & ijsdem tribus præludiis, notando vbique, & fixius tractando illas partes, in quarum priore transcursu aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cũ oratione Dominica, vt prius.

Idem est in hac hebdo. repetendi modus quæ in sequent.

NOtandum, eundem esse repetendi Exercitij modũ, & ordinem in hac hebdomada, & in sequentibus, qui fuit in prima: nisi quod mutatur materia, eadem forma permanente.

Quarta contemplatio, est primæ ac secundæ iterata repetitio, proximæ præcedenti penitus conformis.

Quinta contemplatio, est applicatio sensuum ad prædictas.

POst orationem præparatoriam, cum tribus iam dictis præludijs, apprime conducit, quinque imaginarios sensus circa primam & secundam contemplationem, eo, qui sequitur modo, exercere, prout res subiecta feret. Quinq. sensuum consideratio.

PVnctum primum erit, secundum imaginationem respicere personas omnes, & notatis, quæ circa eas occurrent, circumstantijs, vtilitatem nostram elicere. Imaginatas personas.

SEcundum, velut audiendo, quid loquantur, aut loqui eas deceat, omnia in vsum nostrum attrahere. Quasi audire.

TErtium, interiore quodam gustu, & olfactu sentire, quanta sit suauitas, & * dulcedo animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutę, iuxta rationem personę, quam consideramus, adaptando nobis ea, quæ fructum aliquem afferre possint. Quasi gustare. * K

QVartum, per internum tactum attrectare, ac deosculari vestimenta, loca, vestigia, cęteraque personis talibus coniuncta, vnde fiat nobis deuotionis vel boni cuiuslibet spiritualis maior accessio. Quasi attrectare.

HVic erit contemplationi per colloquium imponendus finis, sicut prioribus, adiecto itidem Pater noster. Per colloquium finiendum.

Notanda insuper sunt hæc quinque.

Nullū aliud mysterium meditandū.

PRimum, quod tam in hac, quam in qualibet sequente hebdomada nullum debeo legere, vel cogitare aliud mysterium, nisi quod eadem hora, aut die considerandum sit, cum alioquin vnum alteri obturbet.

Exercitior. quæ repetuntur distributio.

SEcundum, quod primum de Incarnatione Christi Exercitium fit media nocte, proximum diluculo, tertium circa horam Missæ, quartum sub vesperas, quintum paulo ante cœnam: & eorum cuilibet, spatium impendetur vnius horæ. Id quod abhinc deinceps vbique venit obseruandum.

Quid cum senibus vel valetudinariis agendum.

TErtium, quod si is, qui exercitatur, sit senex, vel per hedomadam primam viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missæ tempus, & ante prādium: * super addita circa vesperas vna repetitione, & sensuum applicatione, ante cœnam.

*1

Quæ in 2. hebdo. varianda.

QVartum, quod in hac hebdomada secunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, & septima, cum decima ex parte. In secunda quidem hoc mutatur, quod simul atque excitor a somno, meditationem proxime instantem debeo menti obijcere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius Incarnati æterni Verbi, vt ipsi ser-

uiam

ujam, & adhæreſcam tanto propenſius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perſpexero.

In ſexta vero, vt frequenti verſem memoria vitam Chriſti a tempore Incarnationis ad locum vſque, ſiue myſterium, de quo in præſenti die, vel hora ſum meditaturus.

In ſeptima, vt luce, vel obſcuritate, ſereno cœlo, vel turbido delecter, quatenus ad ſcopum refert deſideratę rei, pertingendum.

In decima, vt ita me geram, ſicut exigere videtur myſterii contemplandi genus: cum non nulla ex myſterijs pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circunſpecte.

QVintum eſt vltimo notandum, quod in omnibus aliarum horarum (prętęrquā noctis medię, & auroræ) Exercitijs, aſſumendum erit aliquid, quod ſecundæ, & tertiæ additioni æquiualeat, hunc in modum: vbi primum in mentem veniet adeſſe meditandi horam, priuſquam accedā, proſpiciam eminus, quo ferar, & corā quo ſim apparitturus, ac trāſcurſa obiter Exercitii oblati parte, contemplationem ſtatim auſpicabor. Quid in aliis horis mutandum.

*In secunda die. Argumentum primæ, & secundæ contemplationis, erit Christi præsentatio in templo, de qua infra pag. 98. & *fuga in Aegyptum, de qua pag. 98.*

* m

Fiet repet.

SVper duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, & sensuum applicatio, vt supra.

Interdum remittendũ & variandũ in Exerci.

NOtandum, quod expedit nonnunquam eum, qui exercitatur, quamuis & vigore animi, & corporis robore sit præditus; non nihil tamen remittere de præscriptis Exercitijs secundæ huius hebdomadæ, & subsequentium duarum: vt assequi, quod cupit, commodius valeat, accepta solummodo cõtemplatione vna in crepusculo matutino, & altera circa Missæ tempus: quarum repetitionem faciat hora vesperarum: & sub cœnam, quinque imaginationis sensus super ijsdem exerceat.

Aliæ meditationes de vita Christi

DEinde vero tertia meditandũ occurret, quo pacto puer Iesus apud Nazareth subditus erat parentibus, vt habetur pag. 99. Deinde, quomodo ab eis repertus fuerit in tẽplo, p. 100. Fient item duæ repetitiones, cum sensuum applicatione.

Præ-

Præludium quoddam, circa considerationem statuum, seu generum vitæ diuersorum.

CVm * supra propositum fuerit exemplum Christi, de vitæ genere, quod in mandatorum Dei obseruatione consistit, & primus seu communis status appellatur: nunc idem ipse Dominus, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, formã videtur exhibere, alterius seu secundi status, pendentis ab obediẽtia, & perfectionẽ Euangelicam afferentis, quando videlicet in templũ se contulit, patre adiscititio, & naturali Matre derelictis, vt ęterni Patris obsequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoque illius vitam contemplantes, vestigare, & efflagitare proprium vitæ genus, in quo maiestati suæ nos seruire malit.

* n Prælud. de diuersis vitæ generib.

Ad hoc igitur inquirendũ, possumus introduci per sequens proxime Exercitium, ad Christi mentem attendentes, collatam cum opposita inimici. Discemus etiam exinde qua sit nobis opus dispositione, vt perfecti in eo euadamus statu, quemcunque bonitas diuina eligendum nobis suggesserit.

Quarta die fiet meditatio de duobus vexillis: vno quidem Iesu Christi optimi nostri Imperatoris: altero vero Luciferi, hostis hominum capitalissimi.

Ora. præp. ORatio præparatoria fit secundum morem.

1. Præl. est historia. PRæludium primum: erit historica quædam consideratio Christi, ex vna parte, & ex altera Luciferi, quorum vterque omnes homines ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

2. Est cõstructio loci. SEcundum est ad constructionem loci, vt præsentetur nobis campus amplissimus circa Herosolymam, in quo Dominus Iesus Christus, tanquam bonorum hominum omnium summus Dux assistat. Rursum alter campus in Babylonia, vbi se Lucifer, malorum, & aduersariorum ducem exhibeat.

3. Est petitio gratiæ. TErtium, ad gratiam petendam illud erit, vt poscamus exploratas habere fraudes mali Ducis, inuocata simul diuina ope ad eas vitandas: veri autem, optimique Imperatoris Christi, agnoscere mores ingenuos, ac per gratiam imitari posse.

Imaginari ducem impiorum. PVnctum primum est, imaginari coram oculis meis, apud campum Babylonicum, ducẽ impiorum in cathedra ignea, & fumosa sedere, horribilem figura, vultuque terribilem.

Vt cõuocat dæmones SEcundum est, aduertere quomodo conuocatos dæmones innumeros per totum orbẽ spargit ad nocendum, nullis ciuitatibus, & locis,

cis, nullis personarum generibus immunibus relictis.

TErtiũ, attendere cuiusmodi concionem habeat ad ministros suos, quos instigat, vt correptis intectisque laqueis, & cathenis, homines primum trahant (quod fere contingit) ad cupiditatem diuitiarum, vnde postea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in superbiæ barathrum deturbari queant. Eius concio ad suos.

Atque ita tres sunt præcipui tentationum gradus, in diuitiis, honoribus, & superbia fundati: ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decursus. Tres gradus tentat.

Similiter ex opposito, considerandus est summus optimusque noster Dux, & Imperator Christus.

PVnctum primum erit, conspicari Christũ, in ameno campo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma, & aspectu summe amabilem. Imaginari è contra Christum.

SEcundum autem est, speculiari quo pacto ipse mundi Dominus vniuersi, electos Apostolos, discipulos, & ministros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, & conditioni doctrinam sacram, ac salutiferam impartiant. Vt suos per orbem discipulos mittat.

TErtium, auscultare concionem Christi exhortatoriã, ad seruos & amicos suos omnes in opus tale destinatos, qua eis præcipit, vt iuuare studeant quemlibet, ac primo inducẽ Christi cõcio.

dum

dum curent ad ſpiritualem affectum paupertatis: & inſuper (ſi diuini obſequii ratio & electio cæleſtis eo ferat) ad ſectandam actu ipſo veră paupertatem: deinde vt ad opprobrii, contemptuſque deſiderium alliciant, vnde humilitatis virtus enaſcitur. Et ita tres conſurgunt perfectionis gradus, videlicet paupertas, abiectio ſui, atque humilitas, quæ ex diametro diuitiis, honori, & ſuperbiæ opponuntur, ac virtutes omnes ſtatim introducunt.

Colloquiũ ad B. Virg.

COlloquium poſtea formandum erit ad Virginem beatam, implorandaque eſt per eam a Filio gratia, vt recipi poſſim, & manere ſub uexillo eius: Idque primum, per ſpiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione ſitam (ſi quidē ad eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectionem quoque, ſeu ignominiă, vt ipſum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne cō temptus mei, tam in alicuius detrimentum, quam in offenſam Dei cedat.

Finitur per Aue Maria.

TErminabitur primum hoc colloquium per Aue Maria.

2. Ad Chriſtum.

SEcundum colloquium ad Chriſtum hominē dirigitur, vt mihi a Patre impetret illud idem, ſubdeturque in fine oratio, Anima Chriſti.

3. Ad Patrē

TErtium ad Patrem, vt annuat petitioni, cum Pater noſter.

TRāſigetur hoc Exercitium ſemel in media nocte

nocte, & altera vice sub auroram. Fiet etiã in med. noct.

REpetitiones vero duæ circa matutini sacri, atque vesperarum tempus erunt faciendę, additis in fine tribus colloquiis. Sequens vero Exercitium fiet ante cœnam. Duæ reper. quando fiet

Meditatio eodem quarto die facienda, de tribus hominum classibus, siue differentijs, vt potissimam partem amplectamur.

ORatio præparatoria, vt semper antehac. Ora. præp.

Præludium primum fiat, propositis vice historiæ, tribus hominum classibus distinctis, quarum vnaquęque decem millia ducatorum, alio quam diuini cultus, & amoris studio sibi parauerit: nunc autem placatum habere Deum, & salua fieri exoptet, sublato * vtcunque noxio affectu rerum, vt pote salutis impedimento. 1. Prælud. * o

SEcundum est, loci cuiusdam imaginaria cõstructio, in quo videam meipsum coram Deo sanctisque omnibus, cum desiderio astantem, atque perseuerantem, quonam pacto ipsi Deo placere queam potissimum. 2 Præl. loci constructio.

TErtium est, optatæ rei petitio, nimirum gratiæ, per quam id eligam, quod & Deo acceptissimum, & mihi saluberrimum futurum sit. 3. Rei petitio.

PRima igitur classis optat quidem acquisitæ rei exuere affectum, vt conciliari Deo possit: sed media, * debitaque adminicula toto vitę tem * p

pore 1. Classis affectus.

pore non admouet.

2. Affectus. SEcunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit: sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per conducibiliorē statum ad illum tendere.

3. Affectus. TErtia postremo affectum insincerum volens abiicere, rem ipsam vel tollere, vel tenere æque parata est, prout ad diuinum cultum cōmodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduerterit: *Ac, interim omnia relinquens integra, illud tantum versat, & inquirit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium diuinæ gloriæ, vt quam maxima sit.

*q

Colloquiū. COlloquia tria subsequentur, vt nuper facta sunt de vexilis.

De affectu perfectæ paupertatis. NOtandum adhæc, quod vbi affectum sentimus paupertati perfectæ, quæ tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, aduersantem, & ad diuitias magi inclinantem: multum confert, ad eum elidendum, petere ex Deo, licet renitente carne, vt ad paupertatem eiusmodi sectandam nos eligat: *seruabimus tamen interea desiderii nostri libertatē, qua liceat conuenientiorem seruitio diuino viā inuadere.

*r

Quin-

Quinta die, sequetur contemplatio de Domini transitu, a Nazareth ad Iordanem fluuium, deque eius baptismo pag. 100.

FIet tam media nocte, quam primo mane. Bis præterea repetetur circa Missæ, ac vesperarum horam. Ante cœnam applicabuntur quinque sensus. Adhæc quodlibet horum quinque Exercitiorum præcedet oratio præparatoria, cum tribus præludiis, vt in superioribus de Incarnatione & Natiuitate traditum est. Nec nō adiectis tribus colloquijs, vt circa classes, vel iuxta id, quod ibi fuit subnotatum. Fiet circa med. noctē bis repetitur.

EXamen autem particulare a prandio & cœna vsitatum, fiet hic, & in sequentibus deserratis ac negligentiis, quæ circa proprias eius diei meditiones, & additiones contigerunt. Examē particulare quādo fiet.

SExta deinceps die, contēplandum se offert, quomodo Christus Iesus a flumine Iordanis petierit desertum; ibique versatus sit. Seruata omnino Exercitij diei quintæ, forma, pag. 100. Sexta die quid meditandum.

SEptima, Quomodo beatus Andreas, & alij succesſiue Christum secuti sunt, vt dicetur. pag. 101. 7. Die.

OCtaua, quomodo sermonē fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos edisserens, p. 102. 8. Die.

NOna, quomodo nauigantibus discipulis se ostēdit, ambulans super aquas maris, p. 103. 9. Die.

10. Die. DEcima, quomodo in templo docuit, pag. 104.

11. Die. VNdecima, de Lazari suscitatione, pagina 106.

12. Die. DVodecima, de gestis in die palmarum, pag. 107.

Notanda hoc loco sunt hæc tria.

In 2. hebd. possunt adijci meditat. PRimo, quod in hac secunda hebdomada iuxta tēporis facultatē, & vtilitatē personæ sese exercentis, possunt aliquot meditationes vel adiici, vt de mysteriis visitationis pastorū, circumcisionis, & trium Regum; vel subtrahi ex suprapositis, quippe, quę introductione tantū delineantur, ad formandam melius contemplationem.

Quando inchoanda electionum discussio. SEcundo, * quod inchoanda est electionum discussio a contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanem versus vsque ad eam, quæ fit quinto die, simul comprehendendam.

Quid ante materiā electionum. TErtio, quod antequam electionum materiam aggrediamur, vt ad capessendam germanam Christi doctrinam affectum nostrum disponamus, apprime iuuat considerare, ac per diem totum reuoluere identidem tres sequentes modos humilitatis, nec non colloquia dicenda, crebro agitare.

1. humilitatis modus. PRimus humilitatis modus hic est, ad salutem necessarius, vt me penitus subdam diuinæ legi obseruandæ, vtque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ discri-

discrimine obiecto, transgrediar ex deliberato mandatum vllum diuinum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

SEcundus maioris est perfectionis, vt fixo animo, ad diuitias, paupertatem, honorem, ignominiam, breuitatem vitæ, ac longitudinem, æqsim propensus, vbi æqualis est diuinæ laudis, & salutis meæ occasio. Vtque nulla, vel humanæ quantęcunque felicitatis, vel propriæ mortis conditione proposita; adducar vnquam, vt culpam, licet venialē tantum, decernā admittere. 2. Modus.

TErtius est modus humilitatis absolutissimę, vt priores duos iam adeptus, etiam si nullo superaddito, laus Dei par foret, ad maiorē tamē imitationē Christi, eligā potius cū eo paupere, spreto, & illuso, pauperiem, contemptum, & insipientiæ titulum amplecti, quam opes, honores, & sapientiæ æstimationem. Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum afferet compendium, triplicis colloquii præcedentis de vexillis vsus, per quod suppliciter poscamus (si diuinæ placeat benignitati) ad talem perduci electionem, siue maior, siue æqualis obsequii mei erga Deum, & gloriæ diuinę prouentus subsit. 3. Modus.

Præludium ad electionem faciendam.

AD bene quippiam eligendum, nostræ sūt partes, vt oculo puro, ac simplici spectę- Requisita ad electionem.

mus, quorsum fuerimus creati, nimirum ad laudem Dei, & salutem nostram. Quapropter eligenda sunt ea tantum, quæ conducunt ad dictum finem, cum vbique fini medium, non medio finis habeat subordinari. vnde errant, qui vxorem ducere primitus, aut ecclesiasticũ munus, seu beneficium adipisci statuunt, atque ita demum Deo postea inseruire, vtentes prępostere fine ac medio, nec ad Deum tendentes recta, sed oblique ipsum ad peruersa vota sua pertrahere conantes. Atqui e contrario plane agendum est, proposito primum diuino cultu, tanquam fine nostro, & electo deinceps coniugio, vel sacedotio, cæterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad præfixum finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad medijs quibusuis vtendum, aut supersedendum, nisi habita in primis tam diuinę laudis, quam nostræ salutis certa ratione.

Introductio ad eligẽdarum rerum notitiam, complectens quatuor puncta, & annotatiunculam vnam.

Res electionis quales.

PRimum punctum est, quod res omnes, quę sub electionem cadunt, necessario bonę esse debent ex seipsis, aut certe non malæ, nec nisi consonę institutis orthodoxæ Matris Ecclesię.

Quot genera rerum.

SEcundum, quod genera duo rerum electioni quadrant. Nam quarundam electio immuta

mutabilis est, vt ordinis sacerdotalis, & matrimonij: aliarum vero mutari potest, sicut reddituum ecclesiasticorum, vel secularium, quos recipi & relinqui ex causa fas est.

TErtium, quod circa ea, de quibus facta iam sit electio immutabilis, nihil supereſt eligẽdum. Sed aduertendum est, quod si quis improuide, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, vbi eum cœperit pœnitere facti, electionis damnum probitate vitę, & operum solertia pẽsare: resilire autem nullo pacto decet, quamuis electio istiusmodi non videatur vocatio diuina esse, vt pote obliqua, atque inconsulta. qua in re nõ pauci errant, electionem malã, & obliquã pro diuina vocatione reputantes, cum hęc semper pura & clara sit, non carnali ullo affectu, uel studio peruerso mixta. Quando nil supereſt eligendum.

QVartum, quod, si quis debito modo & ordine, absque carnali mundanoque affectu quippiam elegit, quod mutari possit, non est cur uiolet electionem talem, sed potius, ut in ea magis ac magis proficiat, adniti debet. Quando nõ est violanda electio.

NOtandum autem est, quod si electio rerũ huiusmodi mutabilium, non ita recte, atque sincere processerit: eam expedit corrigere, ut fructus vberior, & Deo gratior produci possit. Quando corrigenda.

De tempore triplici, ad electiones rectè faciendas magis opportuno.

1. Tempus cum nulla sub est dubitatio.

TEmpus primum erit, quando uoluntatem diuina uirtus sic impellit, ut omnis dubitatio, imo etiam dubitandi facultas animę sublata sit, quo minus sequatur impulsionem talem: sicut legimus beato Paulo, & Matthæo, & aliis nonnullis, uocante Christo, accidisse.

2. Cum constet de Dei beneplac.

SEcundum est, quoties satis clarum compertumque sit beneplacitum diuinum, docente id aliquo consolationum, uel diuersorum spirituum præuio experimento.

3. Quando cum tranquillitate fit electio certæ vitæ.

TErtium est, quando per animi tranquillitatem aliquis, considerato fine, ad quem conditus est (ad Dei gloriam scilicet & salutem suam) eligit certum vitæ genus intra Ecclesiæ catholicæ limites constitutum, per quod ceu medium, commodius securiusque ad suum finem tendat.

Porro tanquillitas ea tũc noscitur adesse, quotiescunque anima nullis agitata variis spiritibus, vires naturales suas libere exercet. Itaque nisi primi, vel secundi temporis beneficio, electio contingat, supereſt ad tertiam recursus, duobus modis sequentibus distinctum.

Modus

Modus prior sanæ, bonæque electionis faciendæ, sex constans punctis.

PVnctum primum, erit proferre in mediũ rem deliberandam, vt de officio, vel beneficio, acceptandum ne, an potius reiiciendum sit, & ita de ceteris rebus, quæ ad mutabilem electionem spectant. Rem deliberandã proferre.

SEcundum est, adducto ante oculos, creationis meæ fine in hoc consistente, vt cum Dei laude saluus fiam, in neutram declinare partem amplectendæ vel repudiandæ rei controuersæ: quin potius velut in medio quodam interstitio, & æquilibrio subsistere, parato interim animo, vt in eam illico partem totus ferar, quam nouero diuinæ gloriæ, & saluti meæ fore aptiorem. In neutram partem pendere.

TErtium, obsecrare Dei clementiam, vt dignetur mentem instruere, & impellere voluntatem, quocunque potius mihi tendendũ sit, adhibito nihilo secius, pio, fideliq; intellectus mei ratiocinio: per quod apprehensa, & probata Dei voluntate, ad electionem ferar. A Deo lucẽ petere.

QVartum, perpendere quot tandem commoda, vel adminicula mihi ad finem meum prosequendum accedent ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursum ex eodem in cõmoda & pericula impendent. Præterea, quot per oppositum, omisso illo, tam cõmoda & adminicula, quã discrimina & dãna possim exCommoda vel adminicula perpẽdere.

pectare.

Tum ratiocinari in vtramq. partem.

QVintum, his præmissis, ratiocinari in vtrãque partem, & iuxta ipsius rationis dictamen, sepositio carnis appetitu omni, electionem concludere.

Electionem factam Deo offerre.

SExtum, electione facta, ad orandũ cito prosilire, & illam offerre Deo perfecte demum, si ei placeat, recipiendam & stabiliendam.

Modus posterior bene eligendi, in regulas quatuor, & annotationem vnam distributus.

Puritas affectus.

REgula prima, quod, cum oporteat per affectum ex Dei amore cælitus infusum, fieri electionẽ, eligentem conuenit persentiscere in seipso, quod quicquid affectionis (siue multum siue modicum sit) erga rem electam tenet, ex solius Dei amore, & intuitu proficiscatur.

Quid si amico consulerem.

SEcunda, * est considerare, si quis mihi vir amicissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurret dubius super electione huiusmodi, quidnam ego illi decernendum maxime essem consulturus. Quo animaduerso, agẽdum & mihi ducam, vt suaderem alteri.

Quid eligerem morte ingruente.

TErtia, mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me mallem obseruasse modum in præsenti deliberatione. Iuxta hunc igitur, eligendum nunc esse facile intelligam.

Quid si tribunali Dei sistar.

QVarta, prospicere non minus, quando pro tribunali sistar iudicandus, quo me

consilio

consilio hac in re vsum esse vellem. Quo agnito nunc vtar, vt eo tempore magis sim securus.

ADnotandum est postremo, quod hisce regulis quatuor propter salutem meam, & animi quietem accurate seruatis, debeo iuxta vltimum punctum modi præcedentis, electionem ipsam definire, & offerre Deo comprobandam. Quando, & quo facienda electio.

De emendatione seu reformatione circa vitæ statum cuiuis facienda.

IN primis illud est aduertẽdum, quod si quis vel matrimonio, vel officio dignitatis ecclesiasticæ sit adstrictus (de temporalium vero bonorum quantitate, magna an parua sit, non refert) vnde ipsi non vacet, aut parum libeat circa mutabilium rerum electiones versari: operæpretium est, earum loco methodum ei tradi, seu formulam aliquam, ex qua vitam suam, & statum proprium possit emendare. Quid faciẽdum matrimonio vel dignitate eccl. adstricto.

DEbet igitur, quisquis eiusmodi conditionẽ sortitus est, vt finẽ creationis, & vitæ suæ recte statuat, ac sequatur, per Exercitia supradicta, & electionum modos attendere, atque ruminando sedulo colligere, quam amplã domum & familiam, æquum sit se habere: quibus eam modis tractare, & administrare conueniat: quibus instruere verbis, & exemplis: Singula status perpendat.

quan-

quantum præterea de possessis facultatibus sumptum facere liceat in vsus proprios, siue domesticos: quid rursum pauperibus erogare, vel impendere piis operibus deceat, nihil affectando aliud, nec quærendo, nisi quod honorem Dei & salutem suam præstet. Hoc enim vnusquisque persuasum habeat, tantum se in studiis spiritualibus promoturum esse, quantum ab amore sui ipsius & commodi proprii affectione se se abstraxerit.

TERTIA

HEBDOMADA.

*Prima contemplatio * fit in media nocte, & continet orationem præparatoriam, tria præludia, sex puncta, cum uno colloquio.* * B

ORatio præparatoria eadem, quæ semper. Ora. Præp.

Præludium primum, sumitur ex historia: Quomodo Christus a Bethania misit Hierosolymam discipulos duos ad parandam cœnam, quo & ipse cum reliquis deinde profectus est: Ibiq; post agni Paschalis esum, & peractam cœnam, pedes lauit omnibus; & sacrosanctũ corpus, ac sanguinem suum largitus est. Postremo sermonem ad eos habuit, post discessum ludæ, ipsum vendituri. 1. Prælud.

SEcundum, ex compositione loci, considerãdo dictum iter asperum, aut lene, breue, aut longum, cum cæteris, quæ inesse poterant, circumstantijs. Deinceps conspicando locum cœnæ amplum, vel angustum, vilem vel ornatum, & consimilia. 2. Prælud.

TErtium, exoptatæ rei petitione, scilicet doloris, indignationis, & confusionis, eo quod ob peccata mea, summus omnium Dominus 3. Prælud.

minus tantis ſe tormentis ita obiiciat.

Reſpicere coenantes. PVnctum primum, erit reſpicere cœnantes, & aliquid in vſum meum adducere.

Eos audire loquentes. SEcundùm, eoſdem audire, quid loquantur, & fructum inde decerpere.

Actiones cõſiderare. TErtium, attendere, quid agant, & per omnia proficere.

Quid Chriſtus pati appetat. QVartum, * aduertere, quid iam inde Chriſtus pati appetat, & incipiat, iuxta hiſtoriã: vnde incipiã & ipſe dolorẽ, mœſtitiam, & fletum mihi excitare, meque affligam ſimiliter in ſubſequentibus.

* X

Abſconſa diuinitate ne aduerſarii pereant. QVintum, meditari, quo ſe pacto abſcondens Chriſti Diuinitas, aduerſarios ſuos, cum valeat, non perdat, ſed pœnas adeo crudeles pati ſinat Humanitatem.

Quid mihi patiendum. SExtum cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis quid agere debeam, aut pati eius cauſa.

Colloquiũ. COlloquium ad Chriſtum fiet, terminandum cum Pater noſter.

Notan. circa colloq. IN colloquiis eſt notandum (vt ſupra ex parte iam expoſuimus) quod agere conuenit, & aliquid petere, iuxta præſentis rei rationem, videlicet, prout ſentio in me conſolationem, vel perturbationem: prout virtutem vnam, vel alteram expeto: prout in hanc, vel illam partem de me ſtatuere intendo: provt etiam de re, quã contemplor, triſtari volo, vel lætari. Denique poſtulandum erit illud, quod circa rem certam

aliquam

aliquã maxime desidero: & vnũ dũtaxat colloquiũ poterit confici ad Christũ Dominũ, vel triplex, si deuotio instiget, nempe ad Matrem, Filium, & Patrem, sicut traditum est in contemplatione secundę hebdomadæ, de tribus classibus, cum sequente illic annotatione.

Secunda contemplatio in aurora, de rebus a Christo posi cœnam, & in horto gestis.

ORatio præparatoria consueta semper. Ora. præp.

Prędudium primum, est iuxta historiam. Quomodo Iesus Christus vna cum vndecim suis Apostolis, descendit ex monte Syon, vbi fuerãt cœnati, & transiẽs per vallem Iosaphat, relictis ibi ex illis octo, aliis vero tribus in horti parte, seorsum ipse digrediens, orauit, ad sudorem vsq. sanguineum, iterata iam ter eadem ad Patrem suum oratione. Postea excitis discipulis a somno, prostratis ad solam vocem cum Iuda per osculũ prodente, aduersariis: restituta deinceps, quam amputauerat Petrus, Malchi auricula: comprehensus tandem est, quasi nefarius, aut latro quispiam, & per vallem illam ad Annæ domum primo tractus. 1. Prædud. hi-storiæ.

SEcundum est, pro construendo loco, viam intueri decliuem, planam, & arduam, Item hortum certa magnitudine, figura, & habitudine depingendum. 2. Prælud.

TErtium, pro voti consecutione, poscere mœrorem, planctum, anxietatem, & cæteras id genus 3. Prælud.

genus pœnas interiores, vt Christo patienti pro me compatiar.

Notanda simul hæc quatuor.

Quid post orat. præp. & prælud.

PRimum, quod post præparatoriam oratiõnem, cum tribus præludijs secundi huius Exercitij, eodem modo, & ordine procedendũ est per puncta, & per colloquium, vt in præcedente de cœna peractum est. Adijciendæ quoque erunt circa Missæ, & vesperarum tempus duæ repetitiones super vna, & altera dicta contemplatione. Ante cænam vero, applicabuntur quinque sensus, præmissa vbique oratione præparatoria, cum tribus præludijs, oblatæ materiæ congruentibus, quemadmodum in hebdomada secunda satis descriptum est.

Exerc. dãda pro qualitate personæ.

SEcundum, quod habita ætatis, complexionis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora Exercitia, diebus singulis implebuntur.

Quid in hac 3. hebdom. mutandum.

TErtium, quod in hac tertia hebdomada, mutandæ sunt ex parte, additio secunda & sexta, siquidem (quod ad secundam spectat) vbi fuero experrectus prœcogitans, quò tendam, & instantem contemplationem paululum delibans, interim dum surgo, & accingor, admitar simul ad tristitiam, & dolorem, de tot, ac tantis Christi pœnis, meipsum acriter incitare. Quoad sextam vero, suffugiam potius, quam quæram,

aut

aut admittam iucundas cogitationes, licet alioqui vtiles, & sanctas, vt sunt de resurrectione Christi, & gloria. Pro quibus in meditanda eius passione, angores ac pœnas hauriam, ex frequenti eorum recordatione, quæ ab hora suæ natiuitatis, ad exitum vsque vitæ huius, ipse perpessus est.

Examẽ particulare.

QVartum, quòd examen particulare, circa tam Exercitiorum, quam additionum functionem, fiet ad eundem modum, vt in hebdomada præcedente.

2. Die de gestis in domo Annæ.

IN secunda autem die, contemplatio alia succedet, noctu transigenda, de gestis in domo Annæ, vt narratur, pag. 109. Sub auroram vero de secutis rebus in domo Caiphæ, pag. 109. Deinde repetitiones & vsus sensuum, velut prius.

3. Die qsio ductus ad Pilatum.

IN tertia die, contemplabimur per noctem mediam, quomodo ductus est ad Pilatum Christus, & quid ibi actum, vt dicetur pag. 110. Diluculo vero, de ijs quæ gesta sunt, transmisso Christo ad Herodem, pag. 110. Subdetur repetitionum & sensuum consuetus vsus.

4. Die de reditu ab Herode.

DIe quarta, meditatio nocturna percurret historiam de reditu ab Herode, pag. eadem, vsque ad mediam partem mysteriorum, quæ apud Pilatum secuta sunt: reliquam vero partem circa lucem primam prosequemur. de repetitionibus quoque, & sensibus, pro consuetudine sit agendum.

Die

Die V. a sententi. Pilati vsq. ad crucifixionem.

DIe V. sub noctis medium: de progressu ipso passionis contẽplabimur, a sentẽtia Pilati vsque ad crucifixionem, pag. 111. Sub auroram demceps, ab eleuatione crucis, ad Christi vsque expirationem, de quibus pag. 112. Repetitiones & sensuum exercitatio, vt supra.

Die 6. de crucis depositione.

DIe sexta noctu, quomodo mortuus Dominus, sublatus de cruce, & ad monumentũ delatus est, pag. 112. Primo mane: ex quo sepultus fuit, pag. ea. donec B. Virgo in domum aliquam se recepit.

Die 7. tota passio reuoluenda.

DIe septima, inter noctu & mane passionẽ totam reuoluemus. Postea repetitionum, & sensuum vice, per diem totum considerabimus, quam licebit frequentissime, quo pacto sanctissimum Iesu Christi corpus remanserit ab anima seiunctum: & vbinam, aut quomodo sepultum, item quæ fuerit beatæ Mariæ Matris solitudo, desolatio qualis, & quanta afflictio. Quam acerbus quoque discipulorum mœror extiterit.

Quid si immorandum in passione.

SVbnotandum est, quod si cui libeat, meditandę Christi passioni diutius instare, contemplationes singulas debet absoluere cum pauciorib. mysteriis, ita vt prima solum comprehendat cœnam: Secunda, lotionem pedum: Tertia, Eucharistiæ sanctæ institutionem: Quarta, sermonem ibi subsecutum: & sic in cæteris agẽdũ.

Iteratio passionis.

AD hæc, traiecta tota passione, licebit proximo post die iterare eius dimidium, atque reliquum postridie: perendie rursus totã simul.

E con-

E contrario vero, si quis malit tempus succidere, contempletur de cœna Domini per noctem: de horto, in aurora: de Annæ domo, circa Missam: sub vesperas de domo Caiphæ: de prætorio Pilati, ante cœnam: & ita pergendo, per dies singulos diuersa Exercitia quinque implebuntur, vtpote repetitionum, ac sensuum vsu prætermisso. Transcursa vero passione, operæ pretium fuerit, eandem simul totam, die vnico reuoluere, siue in vnum tantum Exercitium congestam, siue distributam in plura, prout sibi fore conducibilius ille censuerit.

Regulæ aliquot ad victum recte temperandum.

PRima est, quod a pane minus abstinendum sit, quam a reliquis alimentis: cum neque gulam adeo irritet, nec tentationi æque obnoxios nos reddat. A pane minus abstinendum.

SEcunda, quod circa potum attendenda sit magis abstinentia, quam circa panem: caute obseruando, quæ profit mensura potus, vt sumatur semper: quæ rursum noceat, vt tollatur. Magis a potu temperandum.

TErtia, quod circa pulmenta, & edulia potissimum, abstinentiæ ratio versetur, cũ per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, maior subministretur occasio. Temperanda sunt igitur, vitandi excessus causa, quod fit dupliciter, dum vel cibis gros- Potissimum ab edulijs.

ſioribus veſcimur, atque aſſueſcimus, vel dum parce delicatis vtimur.

Vt reperienda iuſta cibi menſura.

QVarta eſt, quod quãto plus de cõueniente victu ſibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduerſæ graui periculo) tanto celerius menſuram cibi, ac potus iuſtam reperiet: Tum quia, hoc modo melius ſe diſponens, & obnixius tendens ad perfectionem, ſentiet interdum quoſdam cognitionis internæ radios, & conſolatorios motus ſibi cælitus immiſſos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem diſcernere: tum quoniam, ſi quis, ita abſtinendo, ſe deprehenderit viribus imbecilliorem eſſe, quam vt Exercitia ipſa ſpiritualia peragere commode valeat, ſic facile aduertet, quam menſuram victus naturæ neceſſitas requirat.

Inter comedendum aliquid pium imaginari.

QVinta, quod expedit inter comedendum imaginari, quaſi videamus Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum ueſcentem cum ſuis diſcipulis, obſeruando quem teneat edendi, bibendi, reſpiciendi, & loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo. Vſu ueniet enim, ut occupato magis intellectu circa meditationem talem, quam circa corporalem cibum, diſcamus facilius uictum moderari.

Aliæ meditationes intermiſcendæ.

SExta, quod gratia uarietatis, aliæ adhiberi poſſunt meditationes inter ueſcendum, ut ſunt de Sanctorum uita, de pia quapiam doctrina, uel de aliquo ſpirituali negotio agendo: vnde ſic abſtracta mente, cibus ipſe, & veſcendi

delectatio

delectatio parum ſentiatur.

SEptima, quod cauendum ſit præcipue, ne ſuper ſumendos cibos, animus quodam modo torus effundatur, & ne auide veſcamur, aut feſtine: ſed appetitui ſemper dominantes, tũ menſuram victus, tum ſumendi modum vna temperemus. Cauen. aui dicas cibi.

OCtaua eſt, quod plurimum conducit ad tollendam cibi, potuſque immoderantiã, ſi ante prandium aut cœnam, & quacunque hora nulla eſuries ſentitur, præuia deliberatione, victum proxime ſumendum, definiamus ad menſuram certam, quam deinde nulla vel propria auiditate, vel inſtigatione inimici, vnquam excedamus; ſed potius vincendæ vtriuſque cauſa, de illa nonnihil etiam ſubducamus. Quid pro tollenda ci bi immodeRantia.

QVARTA

HEBDOMADA.

Contemplatio Prima, quomodo Iesus Dominus, post resurrectionem apparuit sanctæ Matri suæ, vt habetur infra pag. 113.

Ora. præp. Oratio præparatoria iuxta morem.

1. Prælud. Præludium primum accipitur ab historia. Quomodo post quã expirauit Dominus in cruce, sepulto *corpore, sed Diuinitate sẽper sociato, ipse in anima, Diuinitati quoque continue vnita, descendit ad inferos; ereptisque inde iustorum animabus, rediens ad sepulchrum, corpus cum anima denuo vniuit, ac resurgẽs, demum apparuit Beatæ Virgini matri suæ viuus, vt pie, ac verisimiliter credendum est.

2. Prælud. Secundũ, pro constructione loci, speculãdum accipiet sepulchri situ, & Beatæ Virginis domicilium, cuius formam, partes, & reliquã dispositionem, vt cellulam, & oratorium sigillatim perlustrabimur.

3. Gratiæ petitio. Tertium, continebit gratiam petendam, vt scilicet immensum Christi, ac Matris gaudium participemus.

Pun-

PVnctum primum, ſecundum, ac tertium, eadem hic erunt, quæ ſupra in contemplatione cœnę fuerunt expoſita, ideſt conſiderare per ſonas, verba, opera. Eadem quæ in contẽpl. cœnæ.

QVartum vero, erit animaduertere, * quomodo Chriſti Diuinitas, paſſionis, & mortis tempore abſcondita, palam ſe faciat in reſurrectione, ac tot miraculis deinceps eluceſcat. * z Vt diuinitas in reſurrectione eluceſcit.

QVintum, æſtimare quam prompto copioſoque functus ſit Dominus, conſolandi ſuos, officio, adhibita conſolationis, quæ ab amiciſſimo quopiam præſtari poteſt, ſimilitudine. Chriſti benignitas ſuos conſolandi.

COlloquio vno, vel pluribus, iuxta materiam faciendis, terminetur contemplatio, cum Pater noſter. Colloquiũ.

NOtandum porro, quod in ſequentibus contemplationibus, ſeu Exercitijs recenſenda erunt per ordinem, myſteria omnia reſurrectionis, aſcenſioniſque, & quæ ſunt intermedia, ſeruatis vbique ijſdem formulis, & modis: ſicuti per totam illam hebdomadam factum eſt, in qua paſſionis myſteria contemplati ſumus, & iuxta modum ac exemplum primæ huius de reſurrectione Domini, meditationis, formandæ ſunt ſequentes omnes, atque regulandæ, tam in præludijs (niſi quod hæc rebus ſunt accommodanda) quam in punctis quinque, & additionibus ſingulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, & ſenſuum operationes, nec non in augendo, minuendoue exercitiorum, ſecundum myſteria Recenſenda ordine myſteria reſurrect. & aſcenſionis.

numero, dirigi poterimus, ſicut in prædicta meditandæ Chriſti paſſionis hebdomada fuimus edocti.

4. Hebd. magis conueniunt quatuor Exercitia.

SEcundo notandũ eſt, conuenire magis quartæ huic hebdomadę, quam præcedentibus, vt quatuor dumtaxat fiant Exercitia. Primum, poſtquam mane ſurreximus. Secundum, circa Miſſę tempus, vel paulo ante prandium prioris repetitionis loco. Tertium, hora veſperarũ, pro ſecunda repetitione. Quartum, ante cœnam, admotis ſenſuum officijs, ad imprimendas fortius animę contemplationes tres eo die factas, ſignatis obiter, & penitius tractatis partibus, ſeu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremq. guſtum ſpiritualem ſenſerimus.

Puncta meditationis plura, vel pauciora.

TErtio, quod quamuis ei, qui exercitatur, certus præſcribatur numerus punctorum, puta ternarius, aut quinarius; liberum tamen ipſi erit in plura vel pauciora puncta redigere contemplationem, prout commodius ſe habere expertus fuerit. Qua in re magnopere iuuabit, ante ingreſſum Exercitii, tractanda puncta comminiſci, & numero certo præfinire.

Hac 4. hebdom. variãdæ aliquæ additiones.

QVarto denique notandum eſt, quod per quartam hanc hebdomadam, variari debent ſecunda, ſexta, ſeptima, & decima additiones. In ſecunda quidem, vt dum euigilo, repente mihi ponam ob oculos ſtatutam contẽplationem, & de gaudio Domini cum ſuis, ſtudeam & ipſe exhilareſcere. In ſexta vero, vt me

moriæ

morię meę obijciam ea, quę lętitiam ſpiritualē cient, vt cogitatio de gloria. In ſeptima, vt lucis & cœli vtar commoditate, quę ſeſe offeret, puta per tempus vernum, herbarum virentium, & florum aſpectu, aut aprici loci amœnitate: per hyemem vero ſolis, vel ignis opportuno calore: & ita de cæteris corporis, atque animi oblectationibus congruis, per quas Creatori & Redemptori meo, congaudere queam. In decima, vt loco pœnitentię, temperantia & mediocritate victus contentus ſim, niſi quo tempore ieiuniū, vel abſtinentiam Eccleſia indixit, cuius præceptis ſemper obtemperandum eſt, niſi iuſtum adſit impedimentum.

Contemplatio, ad amorem ſpiritualem in nobis excitandum.

IN primis duo notanda ſunt. Primum, quod amor ipſe ab operibus magis, quam a verbis pendet. Secundum, quod conſiſtit amor in mutua facultatum, rerum & operum communicatione, puta ſcientię, diuitiarum, honoris, & boni cuiuſcunque. De natura amoris.

Oratio præmittitur ex more.

PRæludium primum eſt, vt coram Domino, Angelis, Sanctiſq. omnibus, mihi propitiis, ſtare me videam. 1. Præludi

a. Prælud. SEcundum, vt gratiam Dei efflagitem, per quam beneficiorum eius, in me collatorũ magnitudinem perſpiciens, ad amorem, cultũ, & ſeruitium ipſius, totum me impendam.

Beneficiorũ recordatio. PVnctum primum ſit, reuocare in memoriam beneficia creationis, ac redemptionis: dona itidem particularia, ſeu priuata enumerare: & cum intimo affectu perpendere, quantum mea cauſa benignißimus Dominus egerit, atque pertulerit; quantum mihi elargitus ſit de theſauris ſuis, quodque iuxta diuinum ſuum decretum, & beneplacitũ, ſeipſum mihi, quantum poteſt, donare velit. Quibus optime inſpectis, vertar ad meipſum, & diſquiram mecum, quæ meę ſint partes, & quid æquum iuſtumq. ſit, vt diuinæ offeram, & exhibeam maieſtati: haud ſane dubiũ quin mea omnia offerre debeam, ac meipſum cum ſummo affectu, & verbis huiuſcemodi, vel ſimilibus.

Oblatio ſui SVſcipe Domine vniuerſam meam libertatẽ. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel poſſideo, mihi largitus es: id tibi totum reſtituo, ac tuæ prorſus voluntati trado gubernandum. Amorem tui ſolum cum gratia tua, mihi dones, & diues ſum ſatis, nec aliud quicquã vltra poſco.

Speculandũ in rebus omnibus. SEcundum erit, ſpeculari Deum, in ſingulis exiſtentem creaturis ſuis: & elementis quidem dantem, vt ſint: plantis vero, vt per vegetationem quoque viuãt: animalibus inſuper,

vt

vt ſentiant: hominibus poſtremo, vt ſimul etiã intelligant. Inter quos accepi & ipſe vniuerſa hęc beneficia, eſſe, viuere, ſentire, ac intelligĕre, meque templum quoddam ſuum efficere voluit, ad imaginem ſuam & ſimilitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipſum, agam vt in primo puncto, vel melius ſi quid occurrerit: id quod in punctis etiam ſequentibus, erit factitandum.

TErtium eſt, conſiderare eundem Deum, ac Dominum, propter me in creaturis ſuis operantem, & laborantem quodammodo: * quatenus dat ipſis, conſeruatque id quod ſunt, habent, poſſunt, atque agunt: Quæ omnia, vt ſupra, in mei conſiderationem reflectenda erunt. Dei conſideratio in creaturis propter me. * a a

QVartum, proſpicere quo pacto munera, & bona omnia cælitus deſcendunt, vt ſunt potentia, iuſtitia, bonitas, ſcientia, & alia quælibet humana perfectio, terminis quibuſdam certis circunſcripta: quæ ab infinito illo totius boni theſauro, ſicut lumen a ſole, & ex fonte aqua, deriuantur. Addenda ſupereſt reflexio prædicta in mei circunſpectionem. Conſiderare vt bona a Deo procedunt.

COlloquium etiam in fine fiet, terminandum cum Pater noſter. Colloquiũ.

1. Orandi modus.

PRimus orandi modus, deducendus est ex mandatis, ex peccatis septem mortalibus, ex tribus animæ potentiis, & ex quinque sensibus consideratis: vnde non tam habet orationis formam, quam Exercitii cuiusdam spiritualis, per quod & anima iuuatur, & oratio Deo redditur acceptior. Prius itaque quam hoc orem modo, iuxta illud, quod tertiæ additioni æquipollet, sedebo vel deãbulabo paulisper (prout ad animæ quietem facere videro) pensitans apud me, quo mihi accedendum sit, & quid faciendum. Hoc idem additionis genus ad omnem orandi modum præmitti debet.

Ora. præp. gratiæ postul. continet.

ORatio præparatoria, gratiæ contineat postulationem, vt mihi detur agnoscere, quic quid deliquero aduersus decalogi præcepta, meque in posterum emendare, intellectis illis exactius, & (vt par est) ad Dei gloriam & salutem meam solito cautius obseruatis.

Mandati cuiusque discussio.

PRimo ergo, mandatum quodlibet ordine discutiam, attendens, quo pacto seruauerim illud, aut violauerim, deque succurrentibus in memoriam delictis, veniã precabor, recitando semel Pater noster. Porro in excutiendis singulis præceptis, satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset oratio Dominica percurri. Notandum tamẽ, quod circa præceptum, cuius præ

uari-

uaricatio rarior nobis accideret, minus immorãdum esset; at eo amplius, quo lapsus fuerit ex assuetudine frequentior, idq. similiter circa mortalia peccata sit præstandum.

Colloquiſi ad Deum.

COmpleto de præceptis singulis, discursu, post mei accusationem, & gratiæ imploratione, vt ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad Deum, iuxta rei occasionem.

Idem orandi modus circa mortalia.

SEcundo, similem orationis modum prosequemur circa mortalia peccata, post additionem, & præparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis. Nihil enim vtrobique varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem seruanda sint, peccata vero deuitanda. Cætera eadem sunt, fietque itidem colloquium.

Peccatorũ notitiam quid iuuet.

SCiendum est, peccatorum vitiorumque notitiam iuuari per contrariorum actuum, & habituum considerationem. Quapropter per gratiam diuinam, & piam quãlibet exercitationem laborandum est vnicuique, vt virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

Circa tres animæ potentias.

TErtio, circa tres animæ potentias idem sequitur progressus, per additionem, orationem, & discussionem singularum, cum colloquio ad finem, faciendus.

Circa sensus quinque corporis.

QVarto circa quinque sensus corporis, nulla re mutata præter materiam. Vbi subnotandum est, quod, si quis optet in sensuum suorum

vsu

viu, Christum imitari, debet in oratione præparatoria seipsum super hoc Deo commendare, factæque sensuum singulorum examinationi, Dominicam orationem subiicere: si vero similem affectet, beatę Virginis Marię imitationem, ei se commendet, tanquam a Filio id impetraturę, & Salutationem angelicam, dum sensus excutit, identidem recitet.

Secundus orandi modus ex vocum orationis singularum perpensa significatione.

ADditio eadem, quæ superius, it præuia,

Ora. præp. ORatio præparatoria personæ congruet, ad quam dirigitur.

2 Orandi modus qualis. SEcundus orandi modus est, vt flexis genibus vel sedendo (pro habitudine corporis, & animi deuotione) oculis vel clausis, vel defixis in partem vnam, neque huc & illuc motis, precationem Dominicam a principio recitemus, & in prima voce, quę est, Pater, meditationis figamus pedem, quandiu circa eam variæ nobis significationes, similitudines, spirituales gustus, & aliæ commotiones deuotæ incident: & ita deinceps per singula eiusdem, vel alterius orationis verba, factitabimus.

Re-

Regulæ tres circa hæc seruandæ.

PRima, vt in tali precationis cuiuslibet ruminatione, horæ spatium insumamus, quo expleto Aue Maria, Credo, Anima Christi, & Salue regina, semel iuxta communem morem, vel mente sola, vel etiam voce percurrantur. 1. Reg. in 2. modo oran.

SEcunda est, quod si orantibus hoc modo nobis, in vna voce, vel duabus, meditatio affluat, & interna simul delectatio; postponenda erit transcurrendi cura, licet hora tota prætereat, qua elapsa, reliquum orationis cursim recitetur. 2. Reg.

TErtia, vt quando ita contigerit, meditandæ voci vni, aut pauculis, horam impendisse, postridie recitato breuiter eo, quod excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus. 3. Reg.

POst excussam vero ad hunc modum Dominicam precationem totam, succedet Salutatio Angelica: deinde alia oratio, vt sine interruptione hæc orandi exercitatio procedat. Quid in fine orationis.

Adhæc, oratione qualibet sic cõpleta, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos sensserimus. Colloquiũ.

Ter-

Tertius orandi modus, per quamdam vocum & temporum commensurationem.

ADditio ab vtraque superiore nihil differt.

Ora. præp. ORatio præparatoria, fiet sicut in secundo modo.

3. Orandi modus. TErtius hic orandi modus in eo consistit, vt inter singulas respirandi vices, singula Dominicæ, alteriusue orationis verba transmittamus, expensa interim, vel significatione prolatæ vocis, vel personæ, ad quam oratio spectat, dignitate, vel mea ipsius vilitate, vel vtriusque postremo differentia. Eodem procedendum modo in verbis reliquis. Addendæ quoque orationes supra memoratæ, Aue, Credo, &c.

Regulæ duæ huc spectantes.

Reg. prior pro 3. modo orandi. PRior, vt, finita iuxta hunc orandi modũ precatione Dominica, sumatur aliis diebus vel horis, Angelica Salutatio, simili respirationum interuallo tractanda, cum aliis orationibus, vsitato more recitandis.

Posterior. POsterior, vt, qui hunc orandi modum exercere cupit diutius, ad eum applicet precationes omnes supradictas, aut earum partes, & paria anhelituum, ac vocum interstitia obseruet.

VITÆ

Myſteria.

NOtandum eſt primitus, omnia ſequentium myſteriorum verba, quæ includuntur parentheſi, ex ipſis euangeliis deprompta eſſe, non item cętera. Ad hæc, in vnoquoque myſterio, ſemper aut fere, poni puncta tria, vt expeditior ſit contemplatio, quo eſt diſtinctior. Notan.

De Annuntiata B. Mariæ Virgini Chriſti Incarnatione, de qua Lucæ primo.

PRimo, quomodo Angelus Gabriel, Beatam Virginem ſalutans, diuini verbi conceptionem ei nuntiauit (Ingreſſus Angelus ad eam dixit, Aue gratia plena, &c. Ecce concipies in vtero, & paries filium, &c.) Ang. ſalutãs Virg. conceptionem nũtiat.

Secundo, confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exemplo de ſancti Ioannis Baptiſtæ conceptione admiranda (Et ecce Eliſabeth cognata tua, & ipſa concepit filium in ſenectute ſua, &c.) Confirmat exemplo Io. Bapt.

Tertio, reſpondit Angelo Virgo ſancta (Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.) Maria reſpondet Angelo.

De

De Maria Eliſabeth cognatam ſuam viſitante, vt habetur Luc. 1.

Maria inuiſit Eliſabeth.

PRimo, quomodo inuiſit Maria Eliſabeth, ac S. Ioannes in vtero exiſtens, ſenſit Marię ſalutationẽ, & geſtijt (Vt audiuit ſalutationem Mariæ Eliſabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta eſt Spiritu S. Eliſabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.)

Virgo in cãticum prorumpit.

Secundo, Beata Virgo in hoc canticum præ lætitia prorupit (Magnificat anima mea Dominum, &c.)

Quandiu apud Eliſabeth manſit

Tertio (manſit autem Maria cum illa quaſi menſibus tribus, & reuerſa eſt in domum ſuam.)

De Chriſti Natiuitate. Luc. II.

E Nazareth Bethlehem proficiſcitur.

PRimo, Beata Maria cum Ioſeph ſponſo ſuo e Nazareth proficiſcitur Bethlehem. (Aſcendit autem, & Ioſeph a Galilæa, &c. In Bethlehem, &c. vt profiteretur cum Maria deſponſata ſibi vxore prægnante.)

Filium parit.

Secundo (Peperit filium ſuum primogenitum & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præſepio)

Angeli lætantur.

Tertio, eo tempore (Facta eſt cum Angelo multitudo militię cæleſtis, laudantium Deum, & di-

& dicentium, Gloria in altiſſimis Deo, &c.

De Paſtoribus. Luc. II.

PRimo, Paſtoribus reuelatur Chriſti natiuitas per Angelum (Euangelizo vobis gaudiũ magnum, &c. Quia natus eſt vobis hodie Saluator, &c.) Nuntiatur paſtoribus.

Secundo, paſtores properant in Bethlehem (Et venerunt feſtinantes: & inuenerunt Mariã, & Ioſeph, & infantem poſitum in præſepio.) Paſtorum adoratio.

Tertio (& reuerſi ſunt Paſtores glorificantes & laudantes Deum, &c.) Paſtores Deum glorificant.

De Circunciſione. ibidem.

PRimo, circunciſus eſt Puer. Circuncidi tur.

Secundo (Vocatum eſt nomen eius Ieſus, quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in vtero conciperetur.) Vocatur Ieſus.

Tertio, redditus eſt Matri ſuæ Puer, quæ illi compatiebatur de ſanguinis viſa effuſione. Redditur puer Matri

De tribus Magis regibus. Matth. II.

PRimo, tres Magi reges ad puerum Ieſum adorandum venerunt, ſtella duce, ita atteſtantes: (Vidimus enim ſtellam eius in oriente & venimus adorare eum.) Magorum aduentus.

Secundo (Procidentes adorauerunt eum, & Eorundem adoratio.

apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham.)

Per aliam viam reuertuntur. Tertio (Responso accepto in somnis, ne rediret ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.)

De Purificatione B. Virginis, & pueri Iesu præsentatione. Luc. II.

Iesu pueri præsẽtatio. PRimo, detulerunt puerum in templum, vt præsentarent eum Deo, tanquam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus (Par turturum, aut duos pullos columbarum.)

Simeonis prophetia. Secundo, Simeon veniens eadem hora in templum (Accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum & dixit: Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c.)

Annæ prophetia. Tertio, Anna (Superueniens confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.

De fuga in Aegyptum. Matth. II.

Innocentũ occisio. PRimo, volens Herodes puerulum Iesum interficere, occidi fecit Innocentes, prænonito Ioseph per Angelũ, vt in Aegyptum profugeret (Surge & accipe puerum, & Matrem eius, & fuge in Aegyptum.)

Iesu fuga in Aegyptum. Secundo, iter corripuit Ioseph Aegyptũ versus

ſus (Qui conſurgens, nocte &c. ſeceſſit in Aegyptum.)

Tertio(& erat ibi, vſque ad obitum Herodis.) Quãdiu ibi fuit.

De reditu ab Aegypto. Matth.II.

PRimo, admonetur Ioſeph ab Angelo, vt in terram Iſrael reuertatur (Surge,& accipe Puerum & Matrẽ eius, & vade in terrã Iſrael.) Ab Aegyp. reuertitur.

Secundo (Qui conſurgens, &c. venit in terram Iſrael.) Eius iter.

Tertio, Eo quod regnabat Archelaus filius Herodis in Iudæa,receſſit in Nazareth. Archelai tẽpore.

De Vita Domini ab anno ætatis ſuæ duodecimo vſque ad trigeſimum. Luc.II.

PRimo,quomodo ſubditus erat, & obediens parentibus. Chriſti obedientia.

Secundo(Proficiebat ſapientia, & ætate, & gratia, &c. Eius profectus.

Tertio, videtur fabrilem artem exercuiſſe, cũ dicat ſanctus Marcus cap. 6. (Nonne hic eſt faber?) Artem fabrilem exercuit.

De Ascensu in templum anno duodecimo. Luc. secundo.

Hieroſol. proficiſcitur.

PRimo, natus Ieſus annos duodecim, e Nazareth profectus eſt Hieroſolymam.

Remãſit in ſcijs parét.

Secundo, remanſit illic neſcijs parentibus.

Poſt triduũ in templo repertus.

Tertio, poſt triduũ inuenerunt eum in templo, ſedentem inter doctores, & ipſe illis cauſam moræ percontantibus reſpondit (Nesciebatis quia in his quæ Patris mei ſunt, oportet me eſſe?)

De Baptiſmo eius Matth. Tertio.

Ad Iorda. proficiſcitur.

PRimo, Matri valedicens, e Nazareth ad Iordanis flumen ſe cõtulit, vbi tunc Ioannes baptizabat.

A Io. baptizatur.

Secundo, baptizatus eſt a Ioanne, excuſante ſe primum de indignitate, ſed compulſo his verbis: (Sine modo, ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam.)

Spũs S. deſcenſus.

Tertio, deſcendit Spiritus ſanctus ſuper eũ, & vox de cœlo ſic atteſtans (Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui.)

De Tentatione Chriſti. Luc. quarto, & Matth. quarto.

Secedit in deſertum.

PRimo, poſt baptiſmum ſeceſſit in deſertum Chriſtus, & ibi per dies quadraginta & totidem noctes ieiunauit.

Se-

Secundo, ter ab inimico tentatus est (Accedens tentator dixit ei, Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Mitte te deorsũ. Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.) Ter tẽtatur

Tertio, (Angeli accesserunt, & ministrabant ei.) Angelorum minister.

De Apostolorum vocatione.

PRimo, videntur sancti Petrus, & Andreas, fuisse ter vocati. Primum ad solam quandã Christi notitiam, Ioan. primo. Deinde ad sequelam solum temporaneam, cum animo reuertendi ad piscationem, Luc. quinto. Vltimo, ad perpetuam sequelam. Matth. quarto, & Marc. primo. Qui ter vocati ad Apost.

Secundo, vocauit filios Zebedęi Matth. quarto: Et Philippum, Ioan. primo: Et Matthæum, Matth. nono. Qui nã postea.

Tertio, vocati sunt reliqui, licet de quorundam vocatione, & de ordine vocationum, expressa mentio non fiat in Euangelio. Demum rẽliqui.

TRia hic expendẽda sunt. Primum, quomodo erant Apostoli abiectę conditionis. 3. Expendẽda hic

Secundo, ad quantam fuerint dignitatem, & quam suauiter vocati.

Tertio, quibus gratiæ donis, supra omnes veteris testamenti patres, nouique Sanctos euecti sint.

De Primo Christi miraculo facto in nuptijs. Ioan. secundo.

Inuitatus ad nuptias. De vini defectu monetur a Matre

PRimo, Inuitatus fuit Christus cum Discipulis suis ad nuptias.

Secundo, deficere vinum Mater commonuit. (Vinum non habent) Et ministris dixit (Quodcunque dixerit vobis, facite.

Vini miraculum.

Tertio, aquam in vinum Dominus conuertit (Et manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum Discipuli eius.)

De fugatis e templo negotiatoribus prima vice. Ioan. secundo.

Vendentes eiiciuntur.

PRimo, eiecit de templo vendentes illic & ementes, facto ex funiculis flagello.

Mensæ euertuntur.

Secundo (nummulariorum effudit æs, & mensas subuertit.)

Columbæ auferuntur.

Tertio, vendentibus columbas mansuete inquit: (Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.)

De Sermone Christi, habito in monte. Matth. quinto.

Serm. octo Beatitud.

PRimo, ad dilectos suos discipulos, octo Christus beatitudinis genera exposuit. Beati pauperes spiritu: Mites: Qui lugent: Qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: Misericordes: Mundo corde:

dę: Pacifici: Qui persecutionem patiuntur.

Secundo, eos exhortatur, vt acceptis donis seu talentis, vtantur recte (Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cęlis est.) Serm. de talentorum vsu.

Tertio, ostendit non soluere se legem, sed implere, explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligędis quoq. inimicis (Ego autę dico vobis, diligite inimicos vestros. Benefacite ijs, qui oderunt vos. Ser. de præceptis.

De sedata Maris tempestate.
Matth. octauo.

PRimo, dormiente Christo coorta est in mari vehemens tempestas. Oritur tempestas.

Secundo, excitarunt a somno eum territi Discipuli, quos de fidei leuitate arguit (Quid timidi estis modicæ fidei?) De fidei leuitate arguuntur Discip.

Tertio, ventis & mari præcepit, vt conquiescerent, & facta est statim tranquilitas: vnde obstupentes homines dicebant (Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei?) Fit eius imperio maris tranquilitas.

De ambulatione super aquas.
Matth. 14.

PRimo, cum in monte adhuc esset Christus, Discipulis in nauiculam abire iussis, &

missa turba, ascendit in montem solus orare.)

Phantasma noctu putatur.

Secundo, cum agitaretur noctu nauicula eo ipse venit, ambulans super aquas, vnde perterrefacti discipuli, phantasma esse iudicabant.

Petrus mergi cœpit.

Tertio, postquam dixerat ad eos (Ego sum, nolite timere) sanctus Petrus accedendi petijt facultatem, & gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi cœpit, quem increpans Dominus de modica fide, nauiculam intrauit, & cessauit ventus.

De Missis ad Prædicandum Apostolis. Matth. 10.

Dat potestat. dæmeijciendi.

PRimo, Discipulis Iesus cõuocatis, dedit potestatem eiiciendi dæmonia ex hominibus, & omne morborum genus sanandi.

Prudentiã, & patientiã docet.

Secundo, prudentiam eos docuit, & patientiam (Ecce ego mitto vos sicut omnes in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbę.)

Profectionis modus.

Tertio, profectionis exponit modum (Gratis accepistis, gratis date, nolite possidere aurum neque argentum) Ad hæc materiam prædicationis expressit (Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquauit regnum cœlorum.)

De Conuersione Magdalenæ. Luc. septimo.

Magdal. accessio ad Iesum.

PRimo, Christo accumbente mensæ in Pharisęi domo, ingressa est mulier, quæ fuerat

in

in ciuitate peccatrix (siue * Maria Magdalena, soror Marthæ fuerit, siue alia) deferens alabastrinum vas, vnguento plenum. * bb

Secundo, stans retro cœpit pedes eius rigare lachrymis, & capillis suis abstergere, deosculari, & vngere. Vngit, & abstergit.

Tertio, criminatam eam a Pharisæo defendit Christus, & ad ipsum ait (Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum) Et ad ipsam deinceps (Fides tua te saluam fecit, vade in pace.) Defenditur a Christo.

De Quinque millium hominum refectione.
Matt. 14.

PRimo, rogabant Iesum Discipuli, vt dimitteret astantes turbas.

Secundo, ipse afferri iussit, quos habebant panes, eosque premissa benedictione frangens, Discipulis porrexit, turbis hominum discumbere iussis, apponendos. Fractio panis.

Tertio, comederunt, & saturati sunt, & superauerunt cophini. xij. Turba saturata.

De Transfiguratione Christi.
Matth. 17.

PRimo, assumptis Iesus charissimis tribus Discipulis, Petro, Ioanne, & Iacobo, (Transfiguratus est ante eos, resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba, sicut nix.) Transfiguratio Iesu Christi.

Se-

Corã Moyse,& Helia.

Secundo, loquebatur cum Moyse & Helia.

Patris vox e cælo delapsa.

Tertio, rogante Petro, vt fierent ibi tria tabernacula, intonuit vox de cęlo (Hic est filius meus dilectus &c. ipsum audite) Vnde consternati Discipuli, proni collapsi sunt, quos tangendo Christus, dixit (Surgite, & nolite timere &c. nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat.)

De Lazari suscitatione. Ioan. 11.

Biduum expectat.

PRimo, Audito Christus nuntio de Lazari ægrotatione, per biduum subsistit, vt euidentius foret miraculum.

Sororum fides.

Secundo, antequam suscitet mortuum, vtriusque sororis fidem extimulat (Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet.)

Lazari suscitatio.

Tertio, collachrymatus, ac precatus prius, suscitauit illum: fuit autem, quo vsus est, suscitandi modus, per mandatum (Lazare veni foras.)

De cœna apud Bethaniam. Matth. 26.

Cœna apud Simo.

PRimo, cœnabat Christus in domo Simonis leprosi, & pariter Lazarus.

Vnguenti effusio.

Secundo, effudit Maria vngentum super caput eius.

Iudæ obmurmuratio.

Tertio, obmurmurat Iudas (Vt quid perditio hæc?) Denuo vero excusat Christus Magdalenam (Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me.)

De

De die Palmarum. Matt: 21.

PRimo, præcepit Dominus adduci asinam, & pullum (Soluite & adducite mihi, & si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, & confestim dimittet eos. Asinæ, & pulli adductio.

Secundo, asinam conscendit, apostolorum vestibus instratam. Asinam cõscendit.

Tertio, Excepturus eum populus, cum veniret obuiam, vestimentis suis, & ramis arborum sternebat viam & canebat (Osanna, filio Dauid, benedictus qui venit in nomine domini, Osanna in altissimis. Populi occursu venienti Iesu.

De Prædicatione in templo.
Luc. 19.

Primo, docebat quotidie in templo. Docet in Templo.

Secundo, finita prædicatione in Bethaniam redibat, nemine apud Hierosolymam ipsum excipiente. Redit in Bethaniam.

De cœna vltima. Matth. 26. & Ioan. 13.

PRimo, comedit cum Discipulis paschalem agnum, eosque de imminente sua morte prçmonuit (Amẽ dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est.) Agnus paschalis.

Secundo, lauit eorum, Iudæ quoque ipsius pedes, incipiens a Petro, qui ad maiestatem Christi, & indignitatem suam respiciens, sese oppone- Pedum lotio.

nebat (Domine tu mihi lauas pedes?) Ignarus scilicet præberi a Domino exemplum humilitatis, ita postea declarante (Exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.)

Eucharist. institutio.

Tertio, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum instituit, in signum summæ dilectionis, his verbis vtens (Accipite & comedite &c.) Expleta autem cœna, Iudas ad vendendum illum egressus est.

De Mysterijs post cœnam & in horto gestis. Matt. 26. & Marc. 14.

Ad Oliueti montē pergit cū suis.

PRimo, peracta cœna, & hymno dicto, profectus est Christus ad Oliueti montem cum Discipulis suis vndecim, metu plenis: & octo remanere iussit Gethsemani (Sedete hic, donec vadam illuc, & orem.)

Ter orat.

Secundo, ductis secum tribus, Petro, Iacobo, Ioanne, orauit ter dicens, (Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste, veruntamē non sicut ego volo, sed sicut tu.) Et in agonia existens prolixius orabat.

Sanguinem sudat.

Tertio, cum eo timoris redigi se passus fuisset, vt diceret (Tristis est anima mea vsque ad mortem.) etiam sanguinem sudauit copiosum teste Luca (Factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram) Vnde coniicere licet, vestimenta eius iam tum fuisse madefacta cruore.

De

De Comprehenſione Chriſti, & traductione ad Annæ domum. Matt. 26. Luc. 22. & Mar. 14. Ioan. 18.

PRimo, permiſit ſe Dominus oſculo a Iuda tradi, & quaſi latronem comprehendi (Tanquam ad latronem exiſtis cum gladiis ac fuſtibus comprehendere me? Quotidie apud vos ſedebam docens in templo, & non me tenuiſtis.) Ipſoque interrogante (Quem quæritis?) corruerunt in terram inimici omnes. Oſculum Iudæ.

Secundo, ſeruum Pontificis percutienti Petro ait (Mitte gladium tuum in vaginam) & ſanauit ſeruum. Serui auriculæ abſciſſio.

Tertio, captus & a Diſcipulis relictus, ad Annę domum pertrahitur, vbi a Petro paulo poſt ſecuto, ſemel negatus eſt, & alapam accepit a miniſtro quodam obiiciente (Sic reſpondes pontifici?) Chriſtus capitur & deſeritur.

De Geſtis poſtea in domo Caiphæ. Matth. 26.

PRimo, abducitur ligatus Chriſtus ab Anna in domum Caiphæ, vbi Petrus rurſum eum bis negauit, atque reſpiciente ipſum Domino, (Egreſſus foras fleuit amare.) Ab Anna ad Caiph. ductus a Petro negatur.

Secundo, permanſit ligatus tota illa nocte. Nocte manet ligatus.

Tertio, circunſtantes eum ſatellites illudebant, vexabant, & velata facie colaphis cędebāt, inter- Illuditur, & vexatur a ſatellitib.

rogantes (Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?) ac modis aliis blasphemabant.

De Christi Apud Pilatum accusatione. Matth. 26. Luc. 23. Marc. 15. & Ioan. 18.

Coram Pilato accusatur.

PRimo, Traducitur deinceps ad Pilatum Christus, & coram eo a Iudæis calumniose accusatur (Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Cæsari.)

Causam nō innenit.

Secundo, Eo semel atque iterum examinato retulit Pilatus (Ego nullam inuenio in eo causam.)

Barabbæ postponitur.

Tertio, Barabbæ latronis, quam Christi Iesu liberationem, malle se Iudæi proclamarunt (Non hunc sed Barabbam.)

De transmisso Christo ad Herodem. Ibidem. Luc. 23.

Ad Herodē mittitur.

PRimo, Transmisit Pilatus Christum ad Herodem, æstimans quod esset Galilæus.

Herodi nō respondit.

Secundo, Herodi poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet a Iudæis valide accusaretur.

Alba veste spernitur.

Tertio, Ab Herode cum suo exercitu spretus fuit, atque veste alba indutus.

De

De Reuerſione ab Herode ad Pilatum. Mat. 27. Luc. 23. Marc. 15. & Ioan. 19.

PRimo, Chriſtum remiſit ad Pilatum Herodes, & ambo ea ipſa die cum prius inimici eſſent, ſibi inuicem reconciliati ſunt. Remittitur ad Pilatum.

Secundo, Ieſum flagellis cædi iuſſit Pilatus: milites eundem ſpinis coronarunt, atq. purpura induerunt, deinde irridentes dicebant (Aue Rex Iudæorum) Et colaphos ſimul impingebant. Flagellatur ſpinis, & purpura illuditur.

Tertio (Exiuit ergo Ieſus portans coronam ſpineam & purpureum veſtimentum) & Pilatus dicit illis (Ecce homo) Pontifices vero conclamabant (Crucifige, Crucifige eum.)

De Condemnatione & Crucifixone Ieſu Chriſti. Ioan. 19.

PRimo, Sedens pro tribunali Pilatus Chriſtũ iudicauit, & tradidit crucifigendũ, poſteaquam negantes eum Iudæi ſuum Regem eſſe, dixerunt (Non habemus Regẽ, niſi Cæſarem.) Morti damnatur.

Secundo, Baiulauit Chriſtus crucem ſuam, donec ob virium defectum, Simon quidam Cyreneus illam poſt eum ferre compulſus eſt. Crucem baiulat.

Tertio, Inter duos latrones crucifixus fuit aſcripto titulo (Ieſus Nazarenus Rex Iudæorũ.) Inter latrones crucifigitur.

De

De Myſterijs in Cruce factis. Matth. 27. Luc. 23. Ioan. 19.

In cruce blaſphematur. PRimo, blaſphemias pertulit in cruce (Vah qui deſtruis templum Dei, &c. Deſcende de Cruce.) Et diuiſa ſunt veſtimenta eius.

Septē Chriſti verba. Secundo, effatus eſt Dominus in Cruce verba ſeptem, Orans videlicet pro crucifigentibus: Latroni parcens: Matrem & Ioannem, ſibi mutuo commendans: Exclamans (Sitio) Quando aceto eum potauerunt, & deinde ſe a Patre dicens derelictum, poſtea (Cōſummatum eſt) Ac poſtremo (Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum.)

Natu. Chriſto morienti compatitur. Tertio, Sol obſcuratus eſt, ipſo expirante, & petræ ſciſſæ ſunt, aperta quoque monumenta, & velum templi a ſummo ad infimam vſque partem ſciſſum, & latus lancea confoſſum aquā & ſanguinem effudit.

De Myſterio ſepulturæ. Ibidem.

De cruce deponitur. PRimo, De Cruce ſublatus eſt mortuus Dominus per Ioſeph, atque Nicodemum, in conſpectu ipſo Matris afflictiſſimæ.

Sepelitur. Secundo, Delatum eſt ad ſepulchrum corpus vnctum & incluſum.

Cuſtodia ſepulc. Tertio, adhibiti ſunt inibi cuſtodes.

De

De Christi resurrectione & apparitione prima.

PRimum, Apparuit Dominus Matri suæ, postquam resurrexit, cum dicat scriptura, quòd apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat, id nobis tamen relinquit pro certo, tanquam intellectum habentibus: ne alioqui iure audiamus illud: Adhuc & vos sine intellectu estis? Matri apparet.

De secunda apparitione. Marc. 16.

PRimo, Summo mane ad monumentum profectæ sunt Maria Magdalenæ, Iacobi, & Salome inter se dicentes (Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?) Mulieres ad monumentum.

Secundo, viderunt lapidem reuolutum, & angeli dictum audierunt (Iesum quæritis Nazarenum Crucifixum. Surrexit, non est hic.) Angeli respondent.

Tertio, apparuit Mariæ Magdalenæ, quæ, aliis digressis, iuxta sepulcrum restitit erat. Magd. apparuit.

De apparitione tertia. Matt. vltimo.

Primo, redibant a monumento mulieres cum timore simul & gaudio ingenti, vt narrarēt Discipulis, quicquid de Domini resurrectione intellexerant. Mulieres redeuntes ex monumento.

Secundo, apparens eis in via Christus, ait (A-

uete) Et illæ accedentes, ac postratæ ad pedes eius, ipsum adorarunt.

Eas affatur. Tertio, affatus est illas Dominus (Nolite timere. Ite nuntiate fratribus meis, vt eant in Galilæam, ibi me videbunt)

De apparitione quarta. Luc. vltimo.

Petrus curvit ad monumentum. PRimo, Audita Petrus ex mulieribus Christi resurrectione, cucurrit ad monumentum.

Videt linteamina. Secundo, introgressus, sola vidit linteamina, quibus fuerat inuolutum corpus.

Petro apparet Christus. Tertio, cogitanti super his Petro Christus se ostendit, vnde dicebant Apostoli (Surrexit Dominus vere, & apparuit Simoni.)

De apparitione quinta. Ibidem.

Euntibus in Emaus apparet. PRimo, duobus Discipulis deinceps apparuit cũ irent in Emaus, & de ipso colloquerẽtur.

Incredulitas redarguitur. Secundo, Redarguit eorum incredulitatem, & mysteria passionis, atque resurrectionis ipsis exposuit (O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ. Non ne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?)

Rogatus cũ eis mansit. Tertio, rogatus, cum eis mansit, fractoque ipsis pane disparuit, qui subito in Hierusalem reuersi nunciauerunt Apostolis, quomodo vidissent eum, & in fractione panis agnouissent.

De

De apparitione sexta. Ioan. 20.

PRimo, Discipuli omnes præter Thomam, domi congregati erant propter Iudæorum metum. Discip. congregati.

Secundo, Ingressus ianuis clausis Christus (Stetit in medio, & dixit eis, pax vobis.) Ianuis clausis ingreditur.

Tertio, Spiritum sanctum eis dedit, & ait; (Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.) Dat eis spiritum S.

De apparitione septima. Ibidem.

PRimo, S. Thomas, cum apparitioni prædictæ non interfuisset, protestatus erat (Nisi videro, &c. non credam.) Tho. incredulitas.

Secundo, Post dies octo, iterum clausis ianuis obtulit se videndum Christus, & Thomæ dixit, infer digitum tuum huc, & vide &c. & noli esse incredulus, sed fidelis.) Apparet eidem Christus.

Tertio, Exclamauit Thomas (Dominus meus & Deus meus.) Cui subintulit Christus (Beati qui non viderunt, & crediderunt.) Tho. exclamatio.

De appritione octaua. Ioan. vltimo.

PRimo, Palam se denuo fecit Christus piscantibus septem Discipulis, qui, cum tota nocte nil cepissent, iactum ad mandatum eius rete Septem discipulis apparet.

(Iam non valebant illud trahere prę multitudine piſcium.)

Chriſtus a Diſcipulis agnoſc.

Secundo, per id miraculum, agnoſcens eum Ioannes, ait Petro (Dominus eſt) qui confeſtim deſiliens in mare, ad Chriſtum acceſsit.

Suas oues commendat.

Tertio, dedit eis, vt comederent panem & piſcem. Poſtea Petro an ſe diligeret, ter interrogato, ſuum ouile commendauit (Paſce oues meas.)

De apparitione nona. Marc. vltimo.

Ad Thabor Montem.

PRimo, ex Domini mandato abeunt Diſcipuli ad montem Thabor.

Eis Apparet.

Secundo, iis apparens ille inquit: (Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo, & in terra.)

Mittit ad prædican.

Tertio, mittens eos ad prædicandū per vniuerſum orbem, ſic mandauit: (Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, & filii, & ſpiritus ſancti.)

De apparitione decima. 1. Cor. 15.

Apparet pluſquam quingentis

DEinde viſus eſt pluſquam quingentis fratribus ſimul.)

De

De apparitione vndecima. Ibidem.

Apprauit deinde Iacobo.

De apparitione duodecima. 1. Cor. 15.

APparuisse Christum etiam Ioſepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibusdam, & verisimile est, atque meditatu pium. Apparuisse Ioſepho ab Arimathia legitur.

De apparitione decima tertia. 1. Corinth. 15.

APparuit & beato Paulo post Ascensionē. (Nouissime autem omnium tanquam abortiuo visus est & mihi) inquit ipse. Apparuit etiam Patribus in limbo, quo ad animam, & postquam inde educti sunt. Apparuit & Paulo.

Denique, resumpto corpore, apparebat passim Discipulis, & cum eis crebro versabatur. Passim Discipulis apparebat.

De Ascensione Christi. Act. 1.

PRimo, Postquam iam per dies quadraginta multoties se Christus Discipulis suis viuum exhibuisset (in multis argumentis &c. loquens eis de regno Dei) misit eos Hierosolymam, vt promissum sibi Spiritum sanctum, illic expectarent. Post dies quadraginta mittit Hierosol.

Secundo, Eduxit eos ad Oliueti montem. Educit ad monte Oliueti.

(Et videntibus illis eleuatus eſt, & nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum.)

Eiſdem ſuſpicientib. in cælũ Angeli apparent.

Tertio, Ijſdem in cælũ ſuſpicientibus dictũ eſt per duos illos viros in veſtibus albis aſsiſtentes, quos Angelos fuiſſe credimus: (Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cælum? Hic Ieſus, qui aſſumptus eſt a vobis in cælum, ſic veniet, quemadmodum vidiſtis eum euntem in cælum.)

REGVLAE ALIQVOT, AD *motus animæ, quos diuersi excitant spiritus, discernendos, vt boni solum admittantur, & pellantur mali.*

ADuertendum est, quod potissimũ conueniunt Exercitiis primæ hebdomadæ. Conueniũt præcipue 1. hebdom.

PRima regula est, Quod illis, qui facile peccant lethaliter, & peccatum peccato addunt, fere solet inimicus noster illecebras carnis, & sensuum delectationes obiicere, vt eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spiritus vero bonus, e contrario, conscientiam illorum pungit assidue, & per syndereſis, rationisque officium a peccando deterret. De his qui facile peccant mortaliter.

SEcunda, Quod aliis hominibus, qui se a vitiis, & peccatis purgandos curant sollicite, & in obsequii diuini studio magis ac magis in dies promouent; immittit spiritus malignus molestias, scrupulos, tristitias, rationes falsas, & alias id genus perturbationes, quibus profectum illũ impediat. Spiritui autem bono, ex opposito, proprium, consuetumque est recte agentibus, animum ac vires addere, consolari, deuotionis lachrymas ciere, illustrare mentem, & tranquillitatem dare, sublatis obstaculis omnibus, vt expeditius, alacriusque per opera bona semper vltra tendant. De his qui se a peccat. abstinent.

Spũalis consolario quãdo dignoſcitur.

TErtia, quod ſpiritualis proprie conſolatio tunc eſſe noſcitur, quando per internam quandam motionem exardeſcit anima in amorem Creatoris ſui, nec iam creaturam vllam, niſi propter ipſum poteſt diligere. Quando etiam lachrymæ fundũtur, amorẽ illum prouocantes, ſiue ex dolore de peccatis profluant, ſiue ex meditatione paſſionis Chriſti, ſiue alia ex cauſa qualibet, in Dei cultum, & honorem recte ordinata. Poſtremo, conſolatio quoque dici poteſt, fidei, ſpei, & charitatis quodlibet augmentum. Item lætitia omnis, quæ animam ad cæleſtium rerum meditationem, ad ſtudium ſalutis, ad quietem, & pacẽ cum Domino habendam, ſolet incitare.

Quãdoſpũalis deſolatio.

QVarta, Quod ſpũalis, e contra deſolatio vocari debet, quæuis animę obtenebratio, cõturbatio, inſtigatio ad res infimas, ſeu terrenas: omnis denique inquietudo, & agitatio, ſiue tentatio trahens in diffidentiam de ſalute; & ſpem, charitatemque expellens. Vnde ſe anima triſtari, tepeſcere, ac torpere ſentit, & de ipſis Dei Creatoris ſui clementia, prope deſperare. Sicut enim conſolationi opponitur deſolatio, ita etiã quæ ab vtraq. oriuntur cogitationes, ſunt inter ſe prorſus oppoſitæ.

Tẽpore deſolationis nihil deliberandum.

QVinta, Quod tempore deſolationis nihil deliberandum, aut innouandum eſt circa propoſitum animi, aut vitæ ſtatum, ſed in eis perſeuerandum quæ fuerant prius conſtituta,

puta

puta præcendente die, vel hora consolationis.* Quemadmodum enim, dum fruitur quis consolatione illa, quam diximus, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur: ita, obuersante sibi desolatione, agitur a malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquam recte conficitur. * c c

Remedia contra desolationem.

SExta, Quod tametsi desolatione affectus homo, priora sua consilia minime debet immutare; expediet tamen prouideri, & augeri ea, quæ contra desolationis impulsum tendunt: qualia sunt, insistere orationi, cum discussione sui, ac pœnitentiæ aliquid assumere.

Quid cogitandum tempore desolationis.

SEptima, Quod quamdiu premimur desolatione, cogitãdum est, nos interim relinqui a Domino nobis ipsis, probationis causa, vt per naturales quoque vires, insultibus inimici nostri obsistamus. Id quod possumus haud dubie, * assistente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur, eo quod feruorem pristinum charitatis Dominus subtraxerit, relicta nihilominus gratia, quæ ad bene operandum, & ad consequendam salutem, satis esse queat. * d d

Iuuat max. patientia.

OCtaua, Quod hominem tentatione pulsatum, mire iuuat patientiæ seruandæ studium, vt quæ vexationibus huiusmodi proprie opponitur, & e diametro resistit. Accersenda etiam spes est, & cogitatio adfuturæ breui consolationis: si præsertim per sanctos conatus in sexta regula signatos, desolationis impetus frangatur.

Tres desolationis causæ.

NOna, Quod causæ desolationis tres sunt præcipuæ. Prima, quia propter nostram in spiritualibus studiis, seu exercitiis tepiditatem, atque acediam, consolatione diuina merito priuamur. Secunda, vt probemur quinam sumus, & quomodo in Dei seruitium, & honorem, absque præsente quodam consolationum, donorumque spiritualium stipendio nos ipsi metimur. Tertia, vt certi plane simus nostrarum virium non esse, vel acquirere, vel retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lachrymarum, aut aliam quamlibet internam consolationem: sed omnia hęc gratuita esse Dei dona, quæ si vendicemus nobis vt propria, superbię & vanæ gloriæ crimen, non sine salutis graui periculo, incursuri sumus.

Tempore consolationis quid prospicien.

DEcima, Quod fruenti homini consolatione, prospiciendum est, quo se pacto gere re poterit, desolatione deinceps occurrente: vt iam inde acrimoniam, & robur animi mature comparet, ad impetum eis reprimendum.

Consolatione affluente se deprim.

VNdecima, vt ille idem, affluente consolatione seipsum deprimat, ac vilifaciat quantũ potest, reputãdo secũ, quã imbellis, quãq; ignauus esse apparebit, desolatione impugnante, nisi per gratiæ & consolationis diuinæ opem cito subleuetur. Contra vero ille, quẽ desolatio molestat, estimare debet cum Dei gratia, se posse plurimum, facileque aduersarios suos omnes deuicturum esse, dummodo in Dei virtute collocet

cet ſpem ſuam,& animum ſuum corroboret.

DVodecima, Quod hoſtis noſter,naturam & morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium, & animi peruicaciam. Nam ſicut fœmina cum viro rixans, ſi hunc conſpexerit,erecto & conſtanti vultu ſibi obſiſtere,abii cit illico animum, ac terga vertit: ſin vero timidum,fugacemque eſſe animaduerterit,in extremam ſurgit audaciam, & in illum ferociter inuadit. Itidem conſueuit dæmon animo & robore plane deſtitui, quoties ſpiritualem athletam, corde imperterrito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari. Sin autem trepidet, ad primos impetus ſuſtinendos,& quaſi animum deſpondeat,nulla eſt beſtia ſuper terram inimico illo tunc efferatior, acrior & pertinacior in hominem,vt cum pernicie noſtra, malignæ obſti natæq. mentis ſuæ deſiderium adimpleat.

Quomodo cum hoſte noſtro confligendum.

DEcima tertia, Quod idem inimicus noſter morem inſequitur nequiſsimi cuiuſpiam amatoris, qui puellam honeſtorum parentum filiam, vel vxorem viri alicuius probi volens ſeducere,ſummopere procurat, vt verba, & conſilia ſua occulta ſint, nilque reformidat magis ac ægre fert, quam ſi puella patri ſuo, vel vxor marito illa patefaciat,cum ſciat hoc pacto de votis, & conatibus ſuis actum eſſe. Ad eundem modum obnixe ſatagit diabolus,vt anima quã circumuenire cupit, ac perdere, fraudulentas ſuas ſuggeſtiones teneat ſecretas. Indignatur ve

Exemplum nequam amatoris in dæmone.

ro maxime, & grauiſſime cruciatur, ſi cui vel confeſſionem audienti, vel ſpirituali homini molimina ſua detegantur, a quibus ita excidere ſe funditus intelligit.

Exemplum belli ducis in dæmon.

DEcima quarta, Quod ſolet etiam aduerſarius imitari aliquem belli ducem, qui obſeſſam arcem expugnare, atque deprędari cupiens, explorata prius natura, & munitione loci, debiliorem partē aggreditur. Sic nimirum & ille circuit animam, & callide inquirit, quarumnam virtutum prędiis, moralium ſcilicet, aut theologicarum, ipſa vel munita, vel deſtituta ſit: eaque potiſſimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac ſubuertere nos ſperat, quam in nobis minus cæteris firmatam, cuſtoditamque eſſe prędiderit.

REGVLAE ALIAE VTILES AD pleniorem ſpirituum diſcretionem, & ſecundæ hebdomadæ potiſſimum conuenientes.

PRima eſt, Quod proprium eſt Dei, & Angeli cuiuſque boni, veram infundere ſpiritualem lætitiam animæ, quam mouēt, ſublata triſtitia, & perturbatione omni, quam ingeſsit dæmon, cum hic e contrario, ſophiſticis argumentis quibuſdam, veri ſpeciem præ ſe ferentibus, lętitiam illam in anima repertam, oppugnare ſoleat. Vera ſpiritalis lætitia a quo.

SEcunda, Solius eſt Dei, conſolari animam, nulla præcedente conſolationis cauſa, cum ſit hoc proprium Creatoris, ſuam ingredi creaturam, & illam in amorem ſui totam conuertere, trahere, & mutare. Cauſam vero præcedere nullam tunc dicimus, quando nec ſenſibus, nec intellectui, neque voluntati noſtræ quicquam obiectum eſt, quod eiuſmodi conſolationem cauſare ex ſe poſſit. Animæ conſolatio ſolius Dei eſt propria.

TErtia, Quoties præceſſit cōſolationis cauſa, auctor eius poteſt exiſtere tā malus Angelus, quā bonus, ſed ad fines tendunt contrarios, bonus quidem, vt anima in boni cognitione, & operatione magis proficiat, malus autem, vt male agat illa, & pereat. Quādo præceſſit conſolationis cauſa, quis auctor.

QVarta, Id moris eſt ſpiritui maligno, vt in lucis Angelum transfigurans ſeſe, cognitis Mos dæmonis qualis.

gnitis piis animę votis, primum obsecundet, mox inde ad peruersa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio bonas sanctasque hominis cogitationes sequi, & fouere; at deinde in occultas fallaciarum suarū pedicas paulatim tractum illaqueat.

Sedulo cogitationes excutiendæ.

QVinta, Sedulo & accurate excutiendæ sunt cogitationes nostræ, circa principium, medium & finem suum, quæ tria si recte se habeāt, Angeli boni argumētū est, cogitationes illas suggerentis: sin autē per discursum mentis, aliquid offertur, vel sequitur, quod ex se malum sit, vel auocet a bono, vel ad minus bonum impellat, quam anima prius quærendo sequi decreuisset, vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublata quæ prius aderat, quiete, pace, & tranquillitate; euidens tunc erit indicium, auctorē esse cognitionis eiusmodi, spiritum malignum, vt pote vtilitati nostræ semper aduersantem.

Quando deprehenditur hostis, quid faciendum.

SExta, Quoties contingit in aliqua suggestione deprehendi hostem ex cauda sua serpentina, id est, fine malo, quem semper nobis insinuare studet; tunc plurimum iuuat, reuoluere discursum totum, & notare, quid ab initio prętexuerit bonæ cogitationis, & quomodo præcedentem spiritualis gustus suauitatem, animi serenitatem, sensim amouere, ac venenum suum infundere tentarit, vt per huiusmodi experimentum cognitæ illius fraudes, facilius de

inceps

inceps caueantur.

SEptima, eorum, qui promouent in bono salutis, animis se insinuat vterq. spiritus diuerso modo: bonus quidē leniter, placide, ac suauiter, sicut aquæ stilla in spongiā illabens; malus vero duriter, implacide, & violenter, cum strepitu quodam, sicut imber decidens in petram; illis autem, qui in dies tendunt indeterius, oppositū prorsus vsu venit. Cuius sane diuersitatis ratio est, quatenus Angelo vtrilibet similis est vel dissimilis animæ ipsius dispositio. Si enim contrariam sibi eam alteruter spiritus inuenerit, cum strepitu & pulsu, qui facile aduerti queat, ei se coniungit. Si conformem vero, tanquam in propriam & apertam domum subit cū quiete.

Diuersitas vtriusq. Spiritus.

OCtaua, Quoties sine præuia vlla causa consolatio nobis ad est, quamuis ei, tanquam diuinitus immissæ, vt supra dictum est, nihil fallaciæ subesse possit; debemus tamen attente, ac sollicite distinguere præsens consolationis tēpus a proximo sequente, in quo anima feruet adhuc, & fauoris diuini nuper accepti sentit reliquias. Nam posteriore hoc tempore, frequenter accidit, vt vel ex habitu, discursu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali spiritus instinctu, aliqua sentiamus, vel deliberemus, quæ cum ab ipso Deo, citra medium non emanent, solerti indigent discussione, priusquam recipiant assensum, vel in opus veniant.

Quando est consolatio sine præuia causa, quid faciendum.

RE-

REGVLAE NONNVLLAE, IN distribuendis eleemosynis seruandæ.

Quando erogatur in coniunctos quæ seruanda.

PRima, Si quid erogare libeat in homines genere, vel amicitia coniunctos, erga quos sentitur procliuior affectus; attendendæ erunt regulę quatuor, quas ex parte circa electiones commemorauimus. Earum itaque prima hæc est, vt affectus erga tales meus, recta proueniat ex amore Dei, quem certe amorem debeo sentire in me, vt radicẽ esse & causam cuiuscunq. meę affectionis erga cognatos, & amicos omnes, ac operam dare, vt in hoc præsenti negotio, præcipua ea ratio eluceſcat.

Quid si quis alter me cõsuleret facien.

SEcunda, Vt *consiederem, si quis alter cui parem mecum statum, seu perfectionis gradum optem, me cõsulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ dicturus sim rationẽ. Hac igitur & me vti par est.

Quid si vitæ exitus instaret.

TErtia, Vt cogitem, si mihi vitæ nunc exitus instaret, quid in hac re egisse vellem, potissimum. Ita ergo agendum in præsentia decernam.

Quid mallem in die iudicij.

QVarta, vt prospiciam similiter, quid mallem in die iudicii a me fuisse super his transactum. Id quod & nunc citra dubium præeligam.

Quinta, vt quoties ad personas, mihi humano

no aliquo vinculo coniunctas, affectum meum sentio magis inclinare, regulas quatuor prędictas sedulo expendam, & iuxta eas examinẽ affectum: nihil de eleemosyna, seu distributione facienda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, remouero. Quid quando ad coniunctos inclinatur.

SExta, quamuis facultates diuino cultui, & vsui ecclesiastico dicatæ, citra culpam assumi possint distribuendæ ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus: cum tamen plurimis, in determinanda propriis suis sumptibus iusta portione, soleat de excessu scrupulus incidere, operæpretium est iuxta regulas superiores, vitæ suæ statum recte disponere. Quid seruãdum pro rebus eccl.

SEptima, Propter rationes dictas, & alias pleraſque, in administrandis iis, quę ad propriam personam, conditionem, domum, aut familiam pertinent; optimum ac securissimum est vnicuique, distributionis curam subeunti, vt suæ subtrahat commoditati quantum potest, ac seipsum proxime conformet, ad exemplar domini nostri IESV CHRISTI summi Põtificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi Concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit, supellectilem Episcopi, vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu seu vitæ genere prouideri conuenit, habita interim ratione personarum, & statuum ipsorum, sicut in matrimonio exemplum præbent S. Ioachimus, & S. Anna, qui diuisis Optima ratio distribuendi.

per annos singulos facultatibus suis in tres partes, pauperibus vnam erogabant, alteram dicabant in templi, & diuini cultus ministerium, & tertiam postremo necessitati sue reseruabant.

QVAEDAM NOTATV DIGNA de scrupulis, quos animæ dæmon injicit, dignoscendis.

Scrupulus improprie.

PRimum, Vulgo scrupulum apellant, quando ex proprio liberi arbitrij motu & iudicio, aliquid concludimus peccatū esse, cū peccatū nō sit, veluti si quis animaduertens se crucem, ex paleis humi figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus proprie, sed iudicium potius erroneum vocari debet.

Scrupulus proprie qualis.

SEcundum, Scrupulus proprie dicendus est, quoties post calcatam crucem eiusmodi, vel post cogitationem, loquelam, aut operationē aliquam, oboritur nobis extrinsecus, peccati admissi suspicio. Et quamuis altera ex parte veniat in mentem, nos minime peccasse; ambiguitatem tamen quandam, atque animi perturbationem sentimus, a dæmone videlicet obtrusam.

Prior species scrup. improprie fugienda.

TErtium, Prior scrupuli species, improprie sic dicti, prorsus abhorrenda est vt erroris plena. Posterior vero, per tēpus aliquod (dum præsertim recens est vitæ melioris institutio) animam

animam rebus ſpiritualibus vacantem, non parum iuuat, eum eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati ſpecimine abducat, iuxta illud Diui Gregorij: Bonarum mentium eſt, ibi culpam agnoſcere, vbi culpa non eſt.

Dæmonis calliditas in conſcientia obſeruanda.

QVartum, Callido obſeruare ſolet inimicus, qualis nam ſit animę cuiuſuis conſcientia, craſſior ne, an delicatior. Et ſi quam inuenit delicatam, multo quoque delicatiorem efficere nititur, & in extremum quendam redigere anxietatis gradum, vt ſic miſere turbatam, a profectu ſpirituali tandem deiiciat.

Puta ſi animam nouerit, quæ peccato nulli conſentiat, mortali, ſiue veniali, immo ne vmbram quidem (vt ſic dicamus) voluntarij peccati ſuſtinere queat; tunc, quoniam non poteſt veram peccati rationem illi obiicere, eo ſatagit adducere, vt peccatum ſibi eſſe credat, quod reuera non eſt, cuiuſmodi eſt, de verbo aliquo, vel cogitatiuncula repentina. Craſſam e diuerſo animam, ſeu conſcientiam, reddere craſsiorem ſtudet, vt, quæ negligebat prius venialia peccata, mortalia quoque nunc parum curet, ac in dies minus reſpiciat.

Vt nitendū contra ſcrupulos.

QVintum, Vt anima progredi valeat in via ſpirituali, ad illius partis oppoſitum tendat neceſſe eſt, in quam inimicus tentat pertrahere: vt ſi laxiorem iſte conſcientiam facere adnititur, faciat illa ſtrictiorem: aut relaxet contra, ſi dæmon nimium velit reſtringere. Sic

enim continget, vtriusque pericu-lis, animam ipsam in medio quodam quieto, & securo statu iugiter manere.

Cum vanagloria pulsatur.

SExta, Quotiescunque homini, dicere, aut agere aliquid volenti, quod ab Ecclesiæ vsu, vel maiorum nostrorum sensu non dissonat, quodque tendit in Dei gloriam, obuiat extrinsecus suggestio dissuadens, ne dicat, aut agat illud propositum, adducta vel vanæ gloriæ, vel mali alterius cuiusuis fucata quadam ratione: Tunc ad Deum eleuanda mens est: si que appareat, ad eius gloriam spectare dictum, aut factum eiusmodi, vel certe contrarium non esse, tendendum recta erit aduersus talem cogitationem, atque obstrepenti nobis inimico respondendum cum diuo Bernardo: Nec propter te cœpi, nec propter te finiam.

REGVLAE ALIQVOT SERVANDAE, vt cum orthodoxa Ecclesia vere sentiamus.

PRima, Sublato proprio omni iudicio, tenendus est semper paratus promptusque animus, ad obediendum veræ Christi sponsæ, ac sanctæ matri nostræ, quæ est orthodoxa, catholica, & hierarchica Ecclesia. Animi prōptitudo.

SEcunda, laudare conuenit solitam fieri sacerdoti confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sacræ sumptionem annuam vt minimum, cum sit laudabilius, octauo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet, seruatis interim conditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere. Laus frequētiæ Sacram.

TErtia, Cōmendare Christi fidelibus, vt frequenter, ac deuote Missę sacrū seu sacrificiū audiāt. Itē cantus Ecclesiasticos, psalmos, & prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare, determinata officiis diuinis, & precationibus quibuscumque, vt sunt, quas vocamus horas canonicas. Commendatio sacrorum, & cantus Eccles.

QVarta, laudare plurimum religionum status, atque cælibatum, seu virginitatem matrimonio præferre. Commendatio religiosi status.

QVinta, cōprobare vota religiosorum de seruanda castitate, paupertate, obediē- Commēdatio votor. & perfectionis relig.

tiaque perpetua, cum aliis perfectionis, & supererogationis operibus. Vbi obiter notandum est, quod cum voti ratio ad ea pertineat, quæ ad perfectionem ducunt vitæ Christianæ: de alijs, quę ab ipsa perfectione potius auertunt, vt de negotiatione, vel matrimonio, votum nunquam emittendum sit.

Commendatio reliquiarũ stationum, &c.

SExta, Laudare præterea reliquias, veneratione, & inuocationem Sanctorum. Item stationes, peregrinationesque pias, indulgentias, iubilæa, candelas in templis accendi solitas, & reliqua huiusmodi pietatis, ac deuotionis nostræ adminicula.

Commendatio ieiuniorum, & pœnitent.

SEptima, Extollere abstinentiæ ac ieiuniorũ vsum, vt quadragesimæ, quatuor temporũ, vigiliarum, sextæ feriæ, sabbati, alioruinque pro deuotione susceptorum. Item spontaneas afflictiones sui, quas pœnitentias dicimus, non internas solum, sed etiam externas.

Commendatio templorum & imaginum

OCtaua, Laudare insuper templorum extructiones, atque ornamenta, nec non imagines, tanquam propter id quod repræsentant, iure optimo venerandas.

Commend. præceptor. Ecclesiast.

NOna, confirmare maxime omnia Ecclesiæ præcepta: nec impugnare vllo modo: sed contra impugnantes quæsitis vndique rationibus prompte defendere.

Approbatio Patrum, decretorum &c.

DEcima, Patrum etiam, seu superiorum decreta, mandata, traditiones, ritus, & mores studiose probare. Licet autem non reperiatur

tur vbique ea, quæ deberet esse, morum integritas. si quis tamen, vel in publica cõcione, vel in populari cõmercio, ipsis obloquitur, generat potius damna & scandala, quam aliquid afferat remedii, aut vtilitatis, cum nihil aliud sequatur, nisi exasperatio, & obtrectatio populi aduersus Principes ac Pastores suos. Tẽprãdum est igitur ab isto inuectiuarum genere. Verũtamen, sicut damnosum est, primates ipsos absentes, apud populum allatrare, atque proscindere: ita rursus priuatim admonere eos, qui si velint, mederi huic malo possunt, operępretium videtur fore.

Doctr. sacr. tum positiuæ tũ scholas cõmẽd.

VNdecima, Doctrinam sacram plurimi facere, tum eam, quæ positiua dici solet, tum, quæ scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Augustino, Gregorio, & consimilibus, scopus fuit, ad amorem, & cultũ Dei amplectendum, animos mouere: ita peculiare est B. Thomæ, Bonauẽturæ, Magistro sententiarũ, & aliis recentioribus Theologis, dogmata ad salutem necessaria exactius tradere, atque definire, prout conuenit suis temporibus, & posteris, ad errores hæresum confutãdos. Siqui dẽ Doctores huiusmodi, vt sunt tẽpore posteriores non solum scripturæ sacræ intelligentia præditi sunt, & veterum auctorũ iuuantur scriptis: sed etiam cum influxu diuini luminis, conciliorum sanctionibus, decretis, & variis Ecclesiæ sanctæ constitutionibus, ad salutis nostrę subsidium feliciter vtuntur.

Vitanda cũ sanctis comparatio.

DVodecima, Culpabilis est, ac vitanda hominum, qui adhuc in terris viuunt, (quantumuis laudabilium) comparatio cum Sanctis, & Beatis, dicendo: Iste est doctior sancto Augustino: Ille est alter S. Franciscus: Aequalis est Paulo sanctitate, aut aliqua virtute, non est inferior. &c.

Eccl. definitioni prompta submissio.

DEcima tertia, Denique vt ipsi Ecclesiæ Catholicæ omnino vnanimes, conformesque simus, siquid, quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse definierit, debemus itidē, quod nigrum sit, pronunciare. Indubitate namque credendum est, eundem esse Domini nostri Iesu Christi, & Ecclesię orthodoxę, Sponsæ eius, spiritum, per quem gubernamur, ac dirigimur ad salutem: neque alium esse Deum, qui olim tradidit decalogi præcepta, & qui nunc temporis, Ecclesiam hierarchicam instruit, atque regit.

Vt de prædestin. loquendum.

DEcima quarta, Aduertendum quoque est, quanquam verissimum sit, nemini contingere salutem, nisi prædestinato; circunspecte tamen super hoc loquendum esse, ne forte gratiam seu prædestinationem Dei nimis extendentes, liberi arbitrij vires, & operum bonorum merita excludere velle videamur: vel e conuerso, ne plus æquo hisce tribuentes, illis interim derogemus.

Vitandum de prædest. sermo frequens.

DEcima quinta, Similem ob causam frequens de prædestinatione sermo haben-

dus

dus non est: siquè incidat nonnunquam, ita temperari decet, vt nulla plebi audienti detur occasio erroris, ac dicendi, si de salute mea, vel damnatione iam definitum est, siue male, siue bene agam, aliter euenire non potest: vnde solent multi opera bona negligere, & alia subsidia salutis.

Caute de fide dicendū

DEcima sexta, Accidit etiam non raro, vt ex immodica fidei prędicatione, & laude, adiecta distinctione, aut explicatione nulla, ansam arripiat populus, torpescendi circa bona quælibet opera, quæ fidē pręeunt, aut sequuntur charitatis nexu efformatam.

Vt de gratia loquendum.

DEcima septima, Neque itidem, prædicandæ, & inculcandæ gratiæ Dei vsque adeo insistendum fuerit, vt serpere inde possit auditorum animis læthalis error, negata liberi arbitrii nostri facultate. De gratia ergo ipsa diffuse quidem loqui fas est, Deo aspirante, sed quatenus in gloriam eius vberiorem redundat, idque iuxta modum conueniētem, nostris pręsertim temporibus, tam periculosis: ne & liberi arbitrii vsus, & operum bonorum efficacia tollatur.

Timores laudabiles.

DEcima octaua, Quamuis summe laudabile sit atque vtile, ex dilectione pura inferuire Deo, nihilominus tamen valde commendandus est Maiestatis diuinę timor. Neque porro is timor solum, quē filialem appellamus, qui pius est, ac sanctus maxime: verum etiam alter, seruilis dictus. Quippe qui homini vtilis est admodum,

modum, & ſæpenumero neceſſarius, vt a mortali peccato, quando incidere contingit, reſurgere prompte ſtudeamus: a quo, dum erimus immunes, atque alieni, facilius patebit aſcenſus ad timorem illum filialem Deo penitus acceptum, qui nobis cum ipſo Deo vnionē amoris præſtat, & conſeruat.

Quæ ab alijs impreſſis Exercitiorum exemplis variant, ex vtroque noſtro exemplari manuſcripto: In myſterijs autem vitæ Chriſti, etiam ex editione vulgata, emendata ſunt.

LOCA QVÆ EX DILIGENTI cum Hiſpanico authographo collatione adnotata ſunt in hac poſtrema editione.

EA Patrum deputatio, quæ in V. Generali Congregatione pro recognoſcendo Directorio Exercitiorum inſtituta fuit; illud in primis propoſuit, vt antequam liber Exercitiorum denuo imprimeretur, cum Hiſpanico autographo, qui Romæ ſeruatur, diligenter conferretur, non vt noua quædam verſio fieret, ſed vt loca quædam accommodarentur, quæ in vulgata latina editione ſubobſcura videbantur. Quod cum R. P. N. fieri mandaſſet, facta diligenti collatione, compertum eſt, latinam editionem in paucis ab Authographo diſcrepare. Iis igitur prætermiſſis, quæ parui momenti eſſe videbantur, ea tantum loca adnotari placuit, in quibus ſenſus ſubobſcurus cenſebatur, vel certe clarior hac noua verſione reddi poterat. Quæ omnia cum eſſent a R. P. N. cum Patribus Aſſiſtentibus diligenter examinata, ne vulgata editio, ob reuerentiam, quæ illi merito debetur, mutari videretur, ſatius viſum eſt, ſi in fine Exercitiorum loca omnia, quæ ſunt adnotata, ponerentur ſtellulis quibuſdam ſignata, quæ locis, in quibus facta eſt mutatio, reſponderent, vt facilius, quæ in poſtrema hac editione fuerunt accommodata, repe-

riri

riri a quolibet possent. Hic autem labor, vt speramus, maiorem quandam lucem afferet ijs, qui Exercitia tractant, omnibusq. Societatis nostræ hominibus, qui Exercitiorum vsum habere debent frequentissimum, non erit iniucundus. Romæ. 25. Iunij. M. D. XCVI.

Mandato R. P. N. Generalis.

Iacobus Dominicus Secretarius.

viginti, quæ sunt in principio Exercitiorum.

Pagina 11. Annotatione quarta in fine, vbi dicitur, * a Expedit non numquam succidi hebdomadam. *Sensus erit clarior si legatur,* Contrahi hebdomadam.

Pag. 12. Annotatione octaua, vbidicitur * *b* In prioribus duabus hebdomadis *Lege.* Pro prioribus duabus hebdomadis.

Pag. 13. Annotatione decima in fine, vbi habetur. * *c* Atque per exercitia primæ hebdomadę comprehenditur. *Lege.* Atque exercitijs primæ hebdomadę respondet.

Pag. 15. Annotatio decimaseptima ita poni debet. * *d* Decima septima. Perutile est, vt qui tradit Exercitia, quamuis inquirere, ac scire nō intendat proprias alterius cogitationes, & peccata; certior tamen fideliter fiat de varijs agitationibus, & cogitationibus, quas varij spiritus immittunt. Perspecto enim maiori, aut minori eius profectu, nonnulla spiritualia Exercitia præscribere illi potest, præsenti animę necessitati opportuna.

In fundamento.

Pag. 21. Vbi dicitur. (* *e* Prout libertati arbitrij nostri subiectæ sunt, & non prohibitæ) *cla-*

clarius ex autographo dicatur pro vt libertati arbitrij noſtri permiſſum eſt, & non prohibitũ.

Pag. eadem, Circa finem fundamenti, vbi habetur. * *f* Sed conſentaneum eſt ex omnibus ea demum, quæ ad finem, ducunt, eligere, ac deſiderare. *dicatur.* Sed conſentaneum eſt ex omnibus ea demum, quæ ad finem, cuius gratia, conditi ſumus, nos ducunt, eligere, ac deſiderare.

In quinto Exercitio primæ hebdomadæ.

Pag. 40. In primo puncto. * *g* Et animas igneis quibuſdam corporibus velut ergaſtulis incluſas. *dicatur.* Et animas velut igneis quibuſdam corporibus tanquam ergaſtulis incluſas.

In Additionibus.

Pag. 42. In prima Additione, vbi dicitur. * *b* Cogitem de hora, qua ſurgendum mihi erit, & de Exercitio faciendo. *Ex autographo dicatur.* Cogitem de hora, qua ſurgendum mihi erit, Exercitij faciendi puncta breuiter animo retractans.

In Meditatione ſecundæ diei in ſecunda hebdomada.

Pag. 53. In primo puncto. * *i* Inter quos me adeſ-

ſe

ſe fingam, tanquam pauperculum, eorum vtcũ que neceſſitatibus, &c. *addatur ex autographo.* Inter quos me adeſſe fingam, tanquam pauperculum, & ſeruulum indignum, eos ſpectantem, contemplantem, & eorum neceſſitatibus cum reuerentia maxima famulantem.

In quinta Contemplatione.

Pag. 55. In tertio puncto. * K Dulcedo animę diuinis donis, &c. *Legatur.* Dulcedo, diuinitatis, animę, eiuſque virtutum, ac cæterorum omnium iuxta rationem, &c.

In quinque notandis.

Pag. 56. In tertio. * l Superaddita circa veſperas vna repetitione, & ſenſuum applicatione ante cœnam. *Ex Autographo.* Superaddita circa veſperas vna repetitione, & poſtea ſenſuum applicatione ante cœnam.

In ſecunda die.

Pag. 58. * m Et fuga in Aegyptum. *Additur ex Autographo.* Et fuga eiuſdem veluti exulantis in Ægyptum.

In Præludio poſt Contemplationem tertiæ diei.

Pag. 59. Quod ibi dicitur de diſtinctione duplicis

cis ſtatus, clarius ita ponetur ex Autographo. **n* Cum ſupra propoſitum fuerit exemplum Chriſti de vitę genere, quod in mandatorum Dei obſeruatione conſiſtit, dum parentibus ſuis fuiſſe ſubditus memoratur, & primus, ſeu communis ſtatus appellatur. Nunc idem ipſe Dominus formam videtur exhibere alterius, ſeu ſecundi ſtatus perfectionem euangelicam afferentis, quando videlicet in templum ſe contulit. &c.

In Meditatione quartæ diei de tribus hominum Claſſibus.

Pag. 63. In fine primi Præludij. **o* Sublato vtcunque noxio affectu rerum, vtpote ſalutis impedimento. *Legatur.* Sublato vtcunque noxio affectu rei partę, vtpote, &c.

Pag. eadem. In prima Claſſe. **p* Debitaque adminicula toto vitæ tempore non admouet. *Ex Autographo.* Debitaque adminicula vſque ad horam mortis non admouet.

Pag. 64. In tertia. **q* Ac interim omnia relinquens integra, &c. *vſque ad finem. Ita ex Autographo verti poteſt clarius.* Ac interim ita ſe gerit, vt qui omnia in affectu reliquerit, enitendo ſcilicet, neque hoc, neque aliud quippiã expetere, niſi quantum diuini obſequij intuitus moueret; ita vt non aliam admittat relinquendæ, aut retinendæ rei acquiſitæ cauſam,

præter rationem, ac desiderium, melius Deo domino nostro seruiendi.

Pag. 64. In Notando. * *r* Seruabimus tamen interea, &c. *vsque ad finem. in Autographo sic habetur.* Atque hoc ipsum optare, petere, & flagitare, spectato solum obsequio, & gloria diuinæ ipsius bonitatis.

In secundo Notando post duodecimam Meditationem.

Pag. 66. Secundo. * *s* Quod inchoanda est, &c. *vsque ad finem. Omnis dubitandi ratio tollitur, si ita vertatur ex Autographo.* Secundo, quod inchoanda est electionum discussio a contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanem versus inclusiue, quæ fit quinto die, vt in sequentibus declaratur.

In modo secundo bene eligendi.

Pag. 72. In secunda Regula. * *t* Secunda est considerare, &c. *vsque ad finem. Clarius ita verti potest ex Autographo.* Secunda est considerare, si quis mihi vir antea ignotus, & numquam plane visus, cui tamen nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione huiusmodi, quid nam ego illi faciem-

ciendum, & eligendum ad maiorem Dei gloriam, & maiorem animę illius perfectionem essem consulturus: quo animaduerso, id mihi agendum ducam, quod alteri suaderem.

In tertia hebdomada.

Pag. 75. In titulo primæ contemplationis. * *u* Prima contemplatio fit media nocte, &c. *Addatur ex Autographo*. Prima contemplatio de Christi Domini nostri profectione a Bethania in Hierusalem, & de gestis vsque ad vltimam cœnam inclusiue, fit media nocte, & continet orationem præparatoriam.

Pag. 76. In quarto puncto. * *x* Quartum, aduertere quid iam inde, &c. *ita vertendum ex Autographo*. Quartum, Aduertere quid Christus Dominus noster in humanitate patiatur, aut pati appetat, iuxta punctum, quod meditandum suscipitur: vnde incipiam & ipse maximo conatu dolorem, mœstitiam, & fletum mihi excitare, idemque curabo in subsequentibus punctis.

In prima Contemplatione quartæ hebdomadæ.

Pag.84. In primo Præludio. **y* Sepulto corpore. *Ex Autographo habetur.* Corpore ab anima separato; *vox enim illa* (sepulto) *non est, neque cohæret cum alijs.*

Pag.85. In quarto puncto. **z* Quomodo Christi diuinitas passionis, & mortis tempore abscondita. *In Autographo habetur.* Quomodo Christi diuinitas, quæ passionis tempore videbatur abscondita, &c.

In Contemplatione ad acquirendum amorem.

Pag. 89. In tertio puncto. post illa verba _. **a a* Laborantem quodammodo. *addantur hæc ex Autographo.* Vt in cœlis, Elemētis, plātis, frugibus, & animantibus, quatenus dat, &c.

De Conuersione Magdalenæ.

Pag. 105. In Autographo non habentur verba illa. **b b* Siue Maria Magdalena soror Marthæ fuerit, siue alia.

In quinta Regula de discretione spirituum.

P*Ag. 121. Verba illa.* * *c c* Quemadmodum enim dum fruitur quis *vsque ad finem. ita commodius verti possunt ex Autographo.* Quem admodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit, ac dirigit; ita in desolatione malus, cuius instigatione, & consilijs nihil rectum decernere possumus.

In septima Regula de discretione spirituum.

P*Ag. 121. Circa medium,* * *d d* Assistente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur. *In Autographo sic habetur.* Assistente nobis præsidio diuino, quod semper manet, licet tunc nequaquam sentiatur.

In secunda Regula pro distribuendis Eleemosynis.

P*Ag. 128. Secunda.* * *e e* Vt considerem, &c. *vsque ad finem. Hæc regula in Autographo sic habetur.* Secunda, Vt considerem si quis alter esset mihi plane ignotus, cui tamen pro

hoc miniſterio, & ipſius ſtatu omnem perfectionis gradum exoptem, quam ego illum in hac diſtributione rationem ſequi vellem ad maiorem Dei gloriam, & animæ ſuæ perfectionem, hac ipſa eadem mihi vtendum eſſe.

LAVS DEO.

BREVIS INDEX MEDITATIONUM, ADDITIONUM, & NOTANDORUM, QUÆ HOC LIBRO CONTINENTUR.

Confirmatio Exercitiorum Pauli Tertij. pag. 1

Testimonia eorum, quibus censura Exercitiorum est commissa. 5

Præfatio ad Lectorem. 7

Annotationes, vt iuuari possit & is, qui tradit, & is, qui accipit Exercitia. 9

Prima hebdomada.

Principium, seu fundamentum. 20

Examen particulare. 22

Examen generale. 25

Examinis generalis modus. 30

Confessionis generalis, & communionis usus. pag. 30

Primum Exercitium secundum tres animæ potentias circa triplex peccatum. 32

Secundum Exercitium, meditatio de peccatis. pag. 36

Tertium Exercitium, repetitio primi & secundi cum tribus colloquijs. 38

Quartum simile. 39
Quintum de inferno. 39
Exercitiorum temporis distributio. 41
Additiones ad Exercitia melius agenda. 42
De pœnitentia, seu afflictione corporis. 44
Notanda alia quatuor. 45

Hebdomada secunda.

Contemplatio Regni Christi. 47
Primæ diei meditatio prima de Incarnatione. 50
Contemplatio secunda de Natiuitate. 52
Tertia, repetitio utriusque. 54
Quarta similis. 54
Quinta, applicatio sensuum ad prædictas. 55
Annotationes quinque. 56
Secundæ diei contemplationes. 58
Tertiæ diei. 58
Præludium considerationis statuum diuersorum. 59
Quartæ diei meditatio de duobus vexillis. 60
Eiusdem diei meditatio de tribus hominum classibus. 63
Quintæ diei, sextæ, septimæ, vsque ad nonam. 65
Decimæ, Vndecimæ, & Duodecimæ. 66
Annotationes tres. ibidem
Tres modi humilitatis. 66
Præludium ad electionem faciendam. 67
Introductio ad eligendarum rerum notitiam. 68

De tempore triplici ad electiones faciendas. 70
Modus prior bonæ electionis faciendæ. 71
Modus posterior. 72
De emendatione, seu reformatione vitæ status. 73

Tertia hebdomada.

Contemplatio prima, de cœna Domini. 75
Secunda, de gestis post cœnam, & in horto. 77
Notanda quatuor. 78
Secunda die. 79
Tertia, & quarta. 79
Quinta, & sexta. 80
Septima cum annotationibus. ibidem.
Regulæ ad victum temperandum. 81

Quarta hebdomada.

Contemplatio prima de Resurrectione. 84
Annotationes aliquæ. 85
Contemplatio ad amorem spiritualem excitandum. 87
Modi tres orandi, primus 90
Secundus. 92
Eius regulæ. 93
Tertius. 94
Eius regulæ. 94

INDEX

Vitæ D. N. Iesu Christi Mysteria.

Notandum. 95
De Annunciatione. ibid.
De Visitatione. 96
De Natiuitate. 96
De Pastoribus. 97
De Circunciſione ibid.
De tribus Magis. 97
De Purificatione B. Virginis, & pueri Iesu præſentatione. 98
De fuga in Aegyptum. 98
De reditu. 99
De Vita Domini ab anno ætatis ſuæ duodecimo vſque ad trigeſimum. ibid.
De Aſcenſu in Templum. 100
De Baptiſmo. ibid.
De tentatione. 100
De Apoſtolorum vocatione. 101
De Primo Chriſti miraculo facto in nuptijs. 102
De fugatis e templo negotiatoribus prima vice. ibidem.
De Sermone Chriſti, in monte. ibid.
De ſedata Maris tempeſtate. 103
De Ambulatione ſuper aquas. ibid.
De miſſis ad prædicandum Apoſtolis. 104
De conuerſione Magdalenæ. ibidem
De quinque millium hominum refectione. pag. 105

De

De Transfiguratione. ibid.
De Lazari ſuſcitatione. 106
De cœna apud Bethaniam. ibid.
De die Palmarum. 107
De Prædicatione in templo. ibid.
De coena vltima. ibid.
De myſterijs poſt coenam, & in horto geſtis. pagina 108
De comprehenſione Chriſti, & traductione ad Annam. 109
De geſtis in Domo Caiphæ. ibid.
De Chriſti apud Pilatum accuſatione. 110
De tranſmiſſo Chriſto ad Herodem. ibid.
De Reuerſione ab Herode ad Pilatum. 111
De Condemnatione & Crucifixione Ieſu Chriſti ibidem.
De myſterijs in Cruce factis. 112
De myſterio ſepulturæ. 112
De Chriſti reſurrectione & apparitione prima. 113
De apparitione ſecunda. ibidem
De apparitione tertia. 113
De apparitione quarta. 114
De apparitione quinta. ibidem
De apparitione ſexta. 115
De apparitione ſeptima. Ibidem.
De appritione octaua. 115
De apparitione nona. 116
De apparitione decima. ibid.
De apparitione vndecima, duodecima, & decima ter-

INDEX

ma tertia. 117
De Aſcenſione. ibidem
Regulæ ad motus animæ diſcernendos. 119
Regulæ vtiles ad pleniorem ſpirituum diſcretionem. 125
Regulæ in diſtribuendis eleemoſynis. 128
De ſcrupulis dignoſcendis. 130
Regulæ ſeruandæ, vt cum Eccleſia ſentiamus. 133
Loca adnotata in poſtrema editione ex collatione cum Hiſpanico Autographo. 140

FINIS.